

Dějiny starověkého vojenství (východní národy): Egypt

PhDr. Bc. Jiří Kouřil, M.Sc., Ph.D.

213777@mail.muni.cz

vybraná literatura

- ◇ ANGLIM, S. *Bojové techniky starověkého světa 3000 př. n. l. - 500 n. l.* Praha: Deus, 2006. 256 s.
- ◇ CASTLEDEN, R. *Conflicts that Changed the World.*
- ◇ CAREY, B. T., ALLFREE, J. B., CAIRNS, J. *Warfare in the Ancient World.*
- ◇ COTTERELL, A. *Vozataj: Ohromující vzestup a pád nejstarší válečné techniky v dějinách.*
- ◇ DAVID, S. (Ed.). *The Encyclopedia of War: From Ancient Egypt to Iraq.*
- ◇ DOUGHERTY, M. J. *Válečníci starověku, 3000 př. N. l. – 500 n. l.*
- ◇ *Encyklopedie válčení.*
- ◇ FEATHERSTONE, D. *Válečníci a války ve starověku a středověku.*
- ◇ HACKETT, J. *Warfare in the Ancient World.*
- ◇ HRYCH, E. *Velká kniha vojevůdců, bitev a zbraní.*
- ◇ KEEGAN, J. *A history of warfare.* London: Hutchinson, 1993. xvi, 432.
- ◇ KLUČINA, P. *Homo militaris: válečníci starověku.* Praha: Fragment, 1994. 64 s.
- ◇ McDERMOTT, B. *Warfare in Ancient Egypt.*
- ◇ MYNÁŘOVÁ, J. *Počátek vítězství Krále Horního a Dolního Egypta.*
- ◇ NEWBY, P. H. *Warrior Pharaohs: The Rise and Fall of the Egyptian Empire.*
- ◇ SIDEBOTTOM, H. (Ed.). *Ancient warfare.* New York: Oxford University Press, 2004. 165 p.

válka

- ◇ Během 21. stol. (Amenemhét II. ad.) prakticky odvyknutí od válek a rozvoj kultury
- ◇ Vojenské akce omezeny ponejvíce na ochranu hranic
- ◇ do příchodu Hyksósů (cca 1800 BC) válčili Eg. spíše méně, i vozy zavedeny mnohem později než např. v Mezopotámii
 - ◇ S válečnými vozy
- ◇ Rané období:
 - ◇ Pěšáci beze zbroje
- ◇ **Vliv Hyksósů (obsazení SE) – po cca 300 letech vyhnání (Ahmose I.) = NŘ**

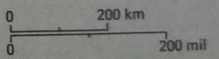
vymanění se z moci H. – Nová Říše

- ◇ Od 1555 BC válka na J s Núbijci, poté uvolnění jednotek pro ovobození – 30letá válka s H.
- ◇ Rozvoj válečnictví souvisel se snahou o osamostatnění
- ◇ Vznik národní armády:
 - ◇ S
 - ◇ J
- ◇ Význam: Ahmose I., Thutmose III.

Egyptská říše
15. století př. n. l.

Říše na Blízkém a Středním východě, 900 př. n. l.

Ahmose I. – Thutmose III. – reformy pod vlivem H.:

- ◆ **Sekery**

- ◆ S tulejí pro nasazení na topůrko, účinnější než e.g.

- ◆ **Zbroj, přilba**

- ◆ **Luky**

- ◆ **Vozy**

- ◆ Rozš. pěchoty, reorg.

- ◆ Kombinace zbraní

- ◆ Výběr důstojníků za statečnost

- ◆ Žoldnéři

- ◆ Boj za zvuku bubnů, trubek, ...

EGYPTSKÁ PĚCHOTA

Egyptská pěchota měla sice jen lehkou výzbroj a odění, ale zato byla dobře vycvičená a organizovaná. Dlouho existující pravidelné jednotky dokázaly udržet vysokou úroveň výcviku i v dobách míru. Tím měly značnou výhodu proti milicím, které se stavěly pro jednotlivá tažení.

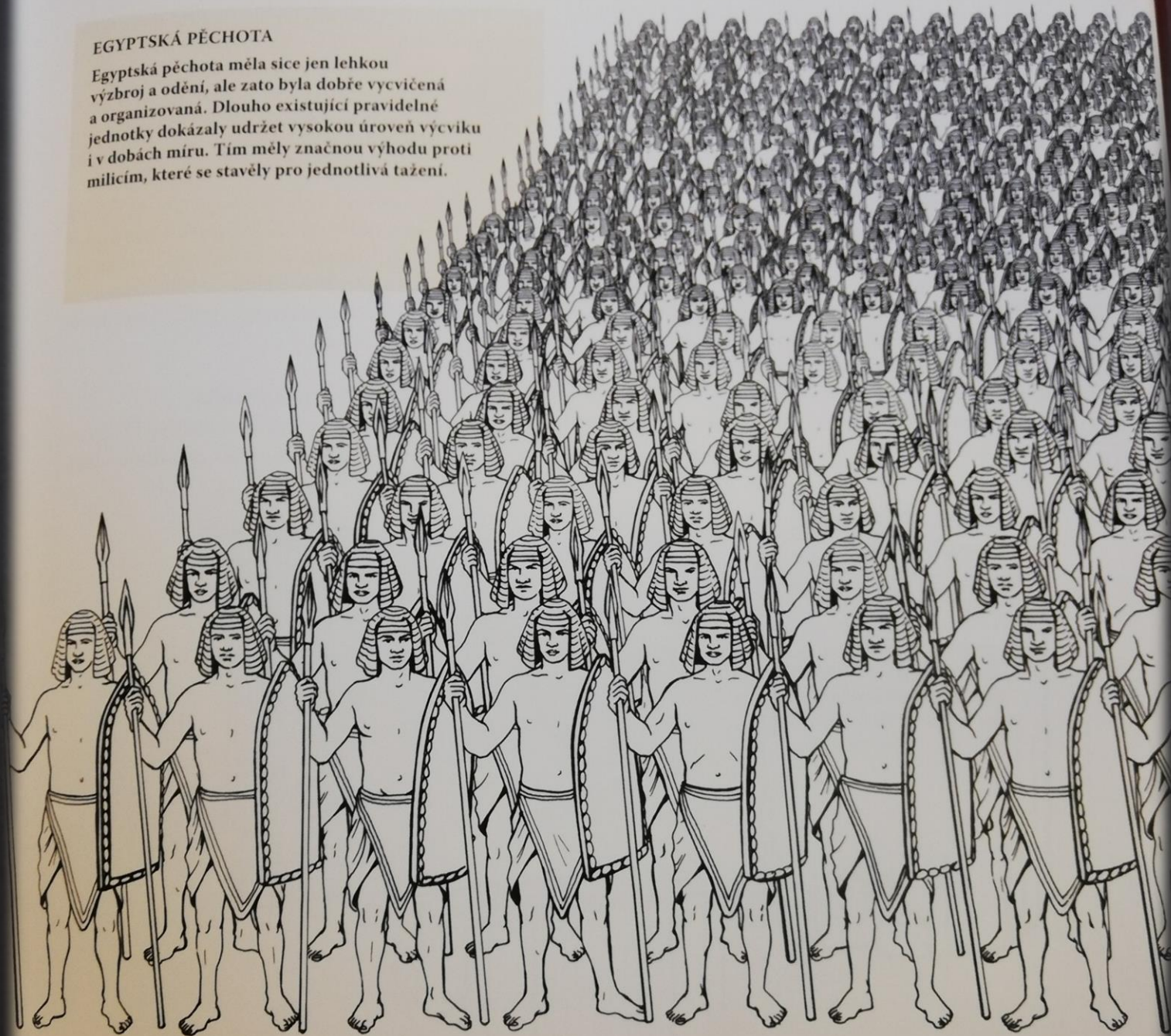

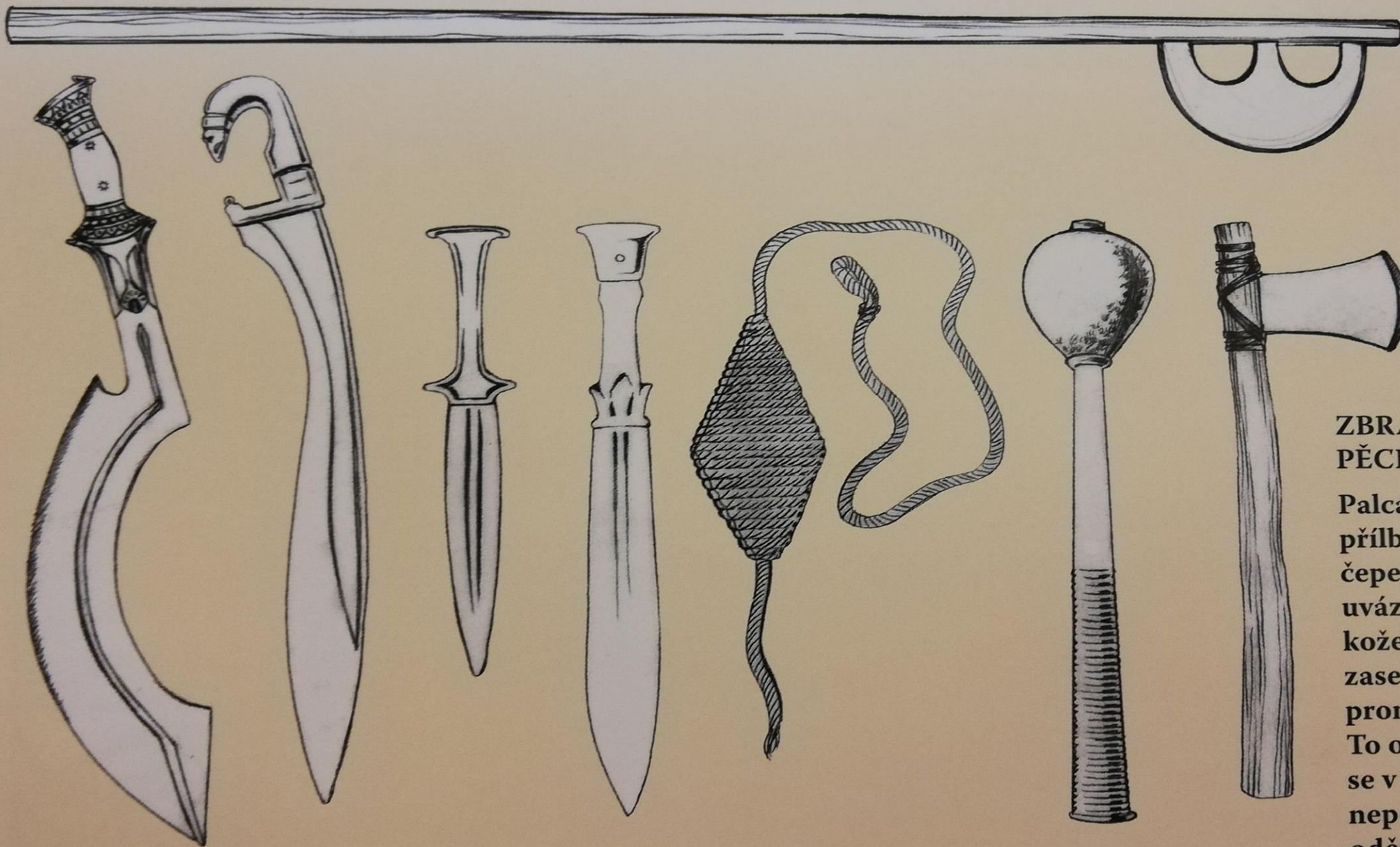

Fig. 34: These Middle Kingdom soldiers, taken from tomb paintings at el-Bersha, are armed with a splayed axe, a large body shield, a long spear and a javelin. (Bridget McDermott)

zbraně, zbroj

- ◇ Před bronzem tvrdé dřevo + obsidian, měď, kosti
- ◇ Kopí, palcát (vyv. z kyje), spec. druhy meče
 - ◇ Stř. Ř – srpovitě zahnuté
- ◇ Štíty
 - ◇ Obd. pro Eg.
 - ◇ Kruh. pro žoldn.
- ◇ Druh poncho – kraje s horším počasím, přikrývka

ZBRANĚ EGYPTSKÉ PĚCHOTY

Palcát neuspěl proti přílbě. Sekera, jejíž čepel byla jednoduše uvázaná k topůrku koženými řemínky, zase nedokázala proniknout zbrojí. To ovšem v době, kdy se v Egyptě a okolí nepoužívalo ochranné odění, nemělo žádný význam.

Fig. 111: A Middle Kingdom short sword or dagger. (Bridget McDermott/University of Liverpool Museum)

Fig. 112: Various swords of a New Kingdom date. (Bridget McDermott/British Museum)

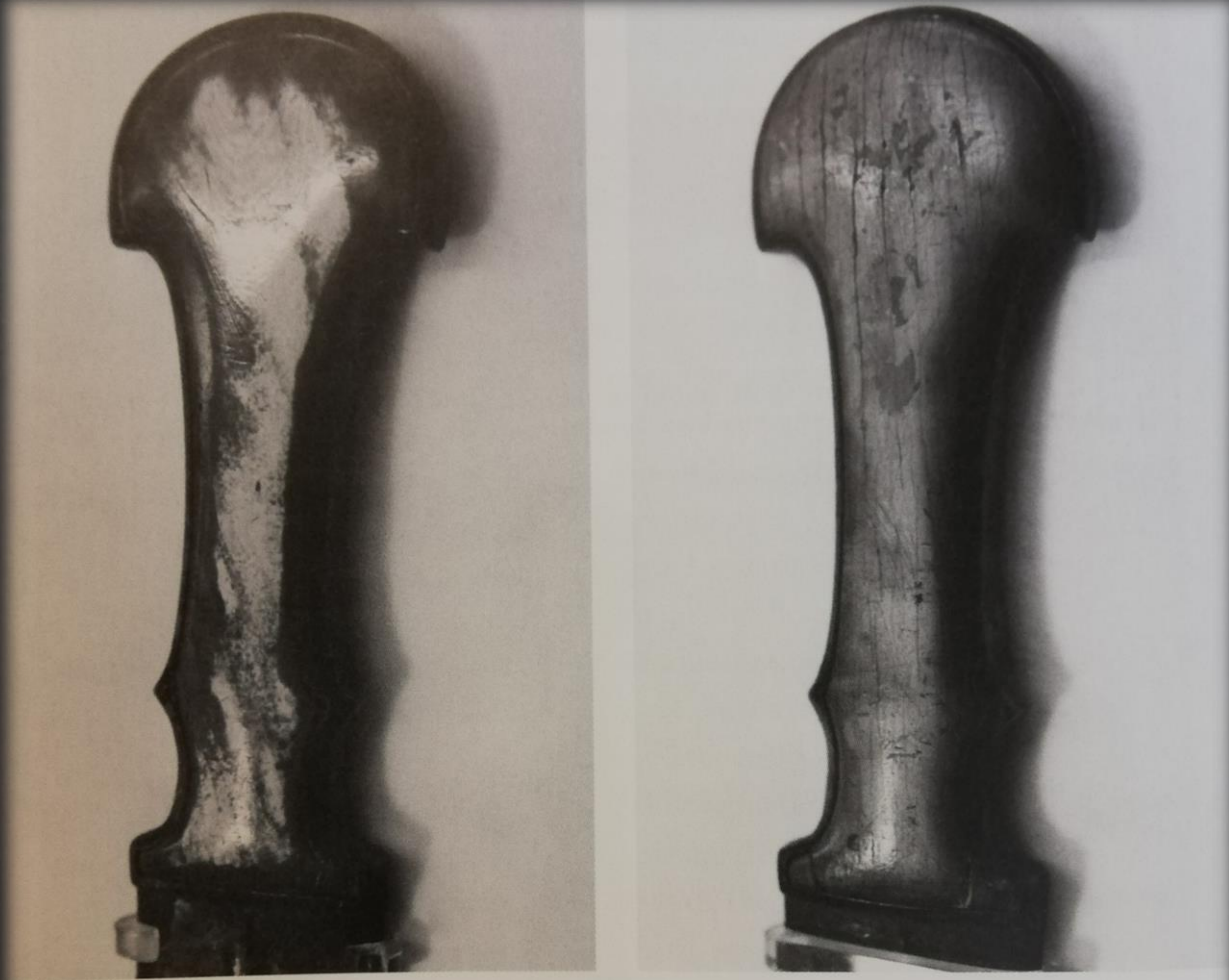

Fig. 113: Two sides of a sword from the British Museum Collection. The sword has an inlaid handle that shows signs of wear. This type of friction often occurs when a weapon is worn on a belt. (Bridget McDermott/British Museum Collection)

Egyptia
This
an
An
on

build
war-m
Kish,
the no
foun
Akk
rule
city
Per
his
to t
and
Elan
beli
stan
and
that
S
by n
grea
the
to th
The
a tra
Arou
of B
and t
Mes
from

Terr
Anot
devel
warf
Midd
2040
phara
south
built
to del
conqu
includ

n
as
hall
The
d of
d
ts
ers
ates
f
on a
tele
ive
bour,
ne
e
e
ntry
gash's
for
is
ne
ful
vars
he
er
a later
eated
heir
given
per

Above and left: Fig. 116: Simple leaf-shaped swords were cast in one mould and were probably used by infantrymen. (Bridget McDermott/Egyptian Museum, Cairo)

Fig. 117: In this illustration from a wooden casket found in the tomb of Tutankhamun a leaf-shaped sword is shown being used by the Egyptian soldier. (Bridget McDermott/British Museum Collection)

Above and below: Figs 114 and 115: The khepesh sword is a masterpiece of design. It was remarkably light. The bronze sword (below), for example, weighs only 754g. The sword was wielded so that the outer rim of the blade was used to strike the target. (Bridget McDermott)

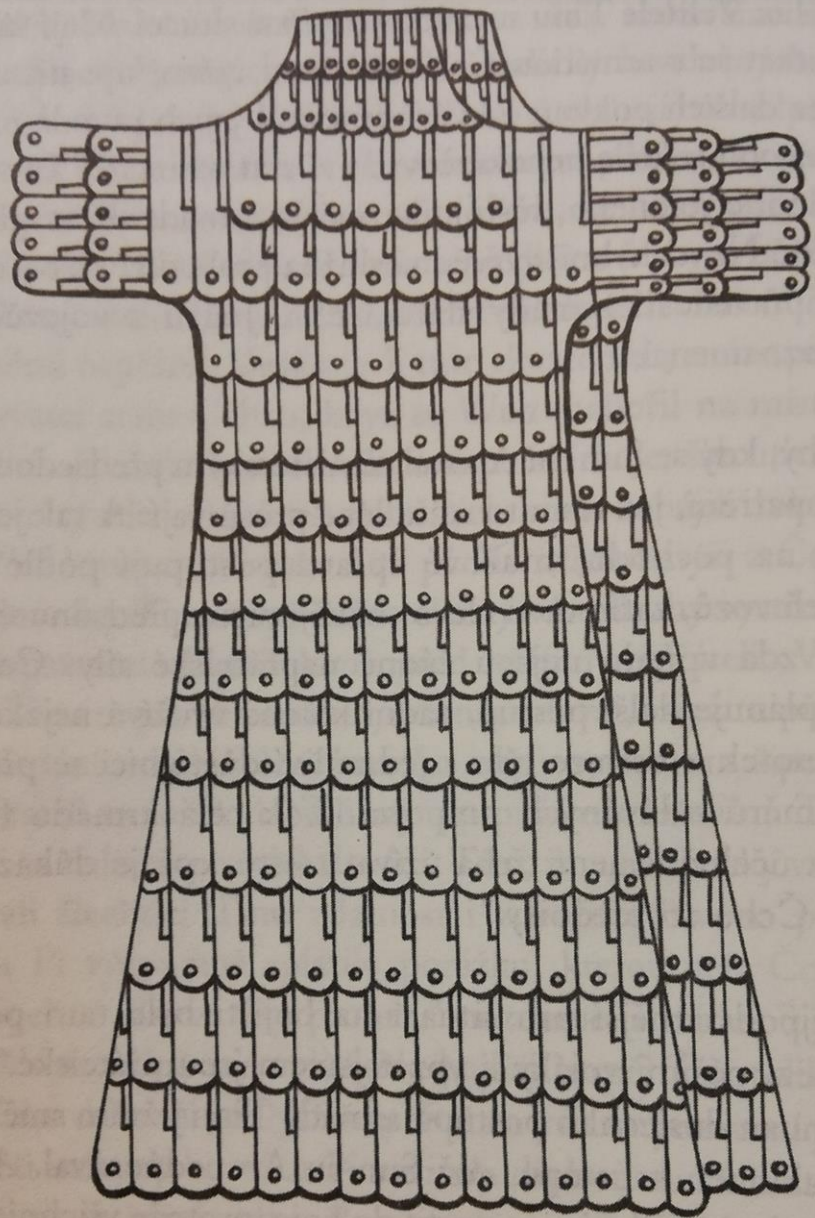

H3Y W3

Hieroglyphs on the mace head

Hieroglyphs on the mace head

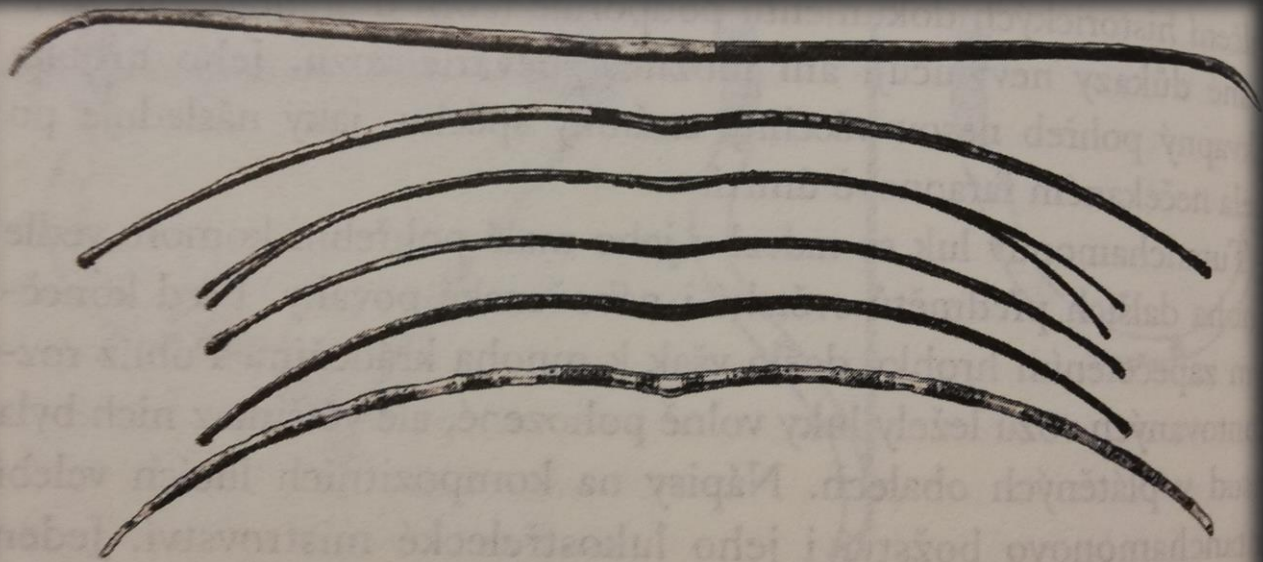

*Egyptský bronzový pancíř, ne nepodobný lehkému krunýři,
který v trójské válce zachránil život Meneláovi*

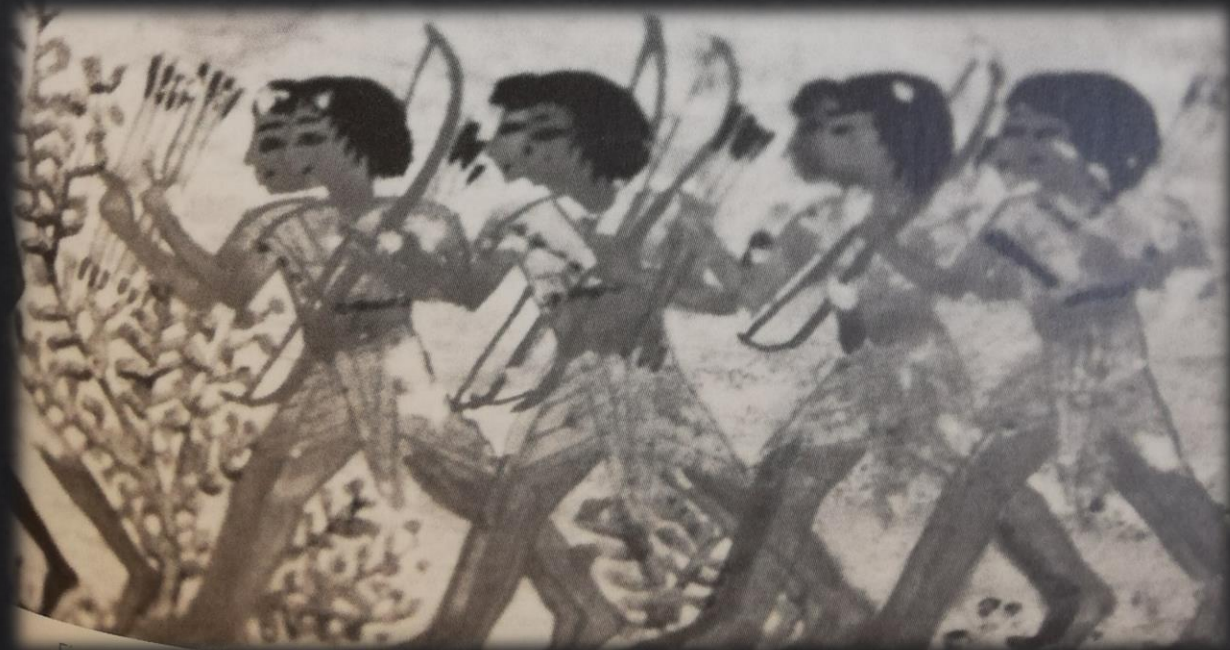
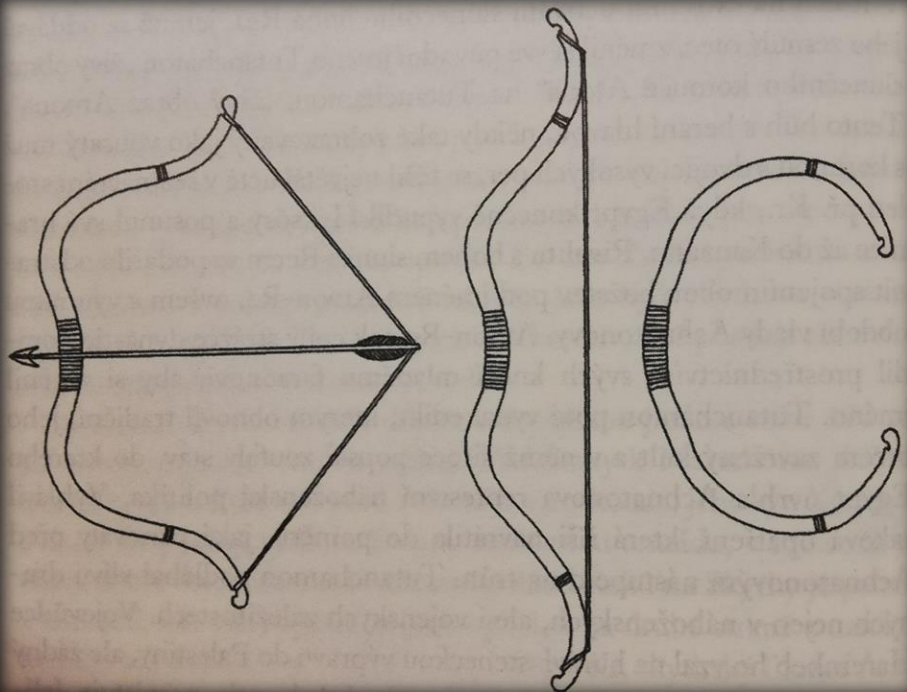
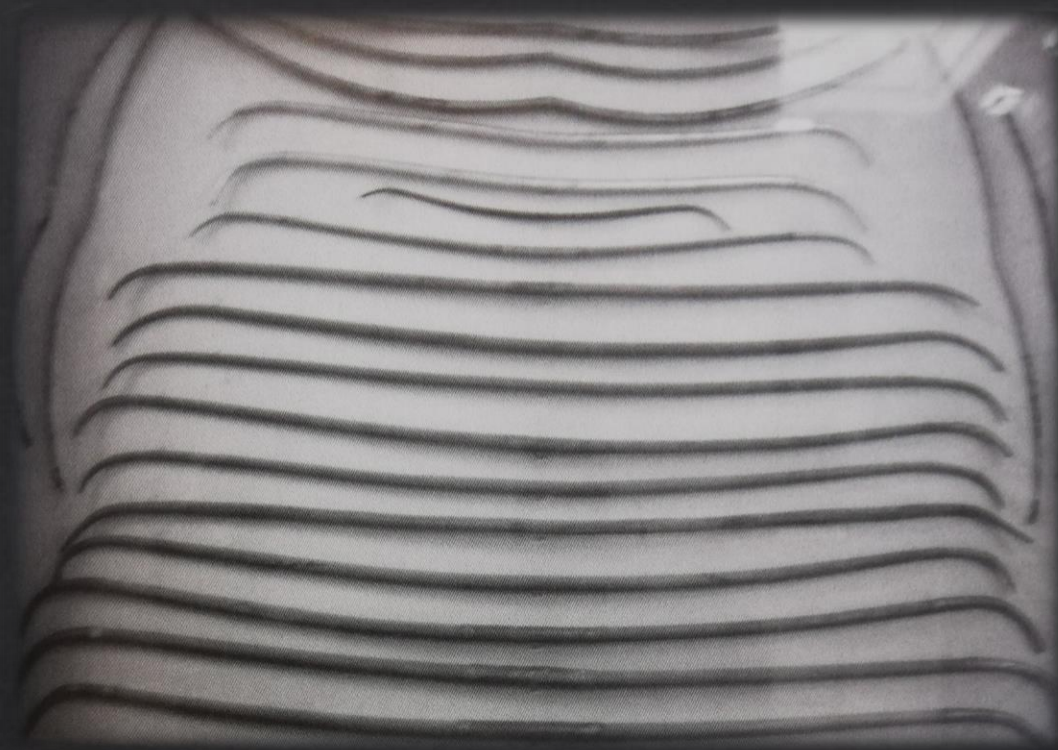
luky

cca od konce 4. tis. BC, jako zbraň cca od 1800 BC

- ◇ Původně obyčejný, dostřel ...
- ◇ Pozdější eg. luk – **kompozitní**, 2 oblouky --- Hyksósové --- zde zdokonalení
 - ◇ Ze dřeva, zvířecích rohů, šlach, kliču – spoj. pruhů rohoviny a šlach se dřevem
 - ◇ Zvýšení průraznosti a dostřelu
 - ◇ účín. dostřel 270-360 m

Luky z Tutanchamonovy hrobky

do příchodu Hyksó-
neú-

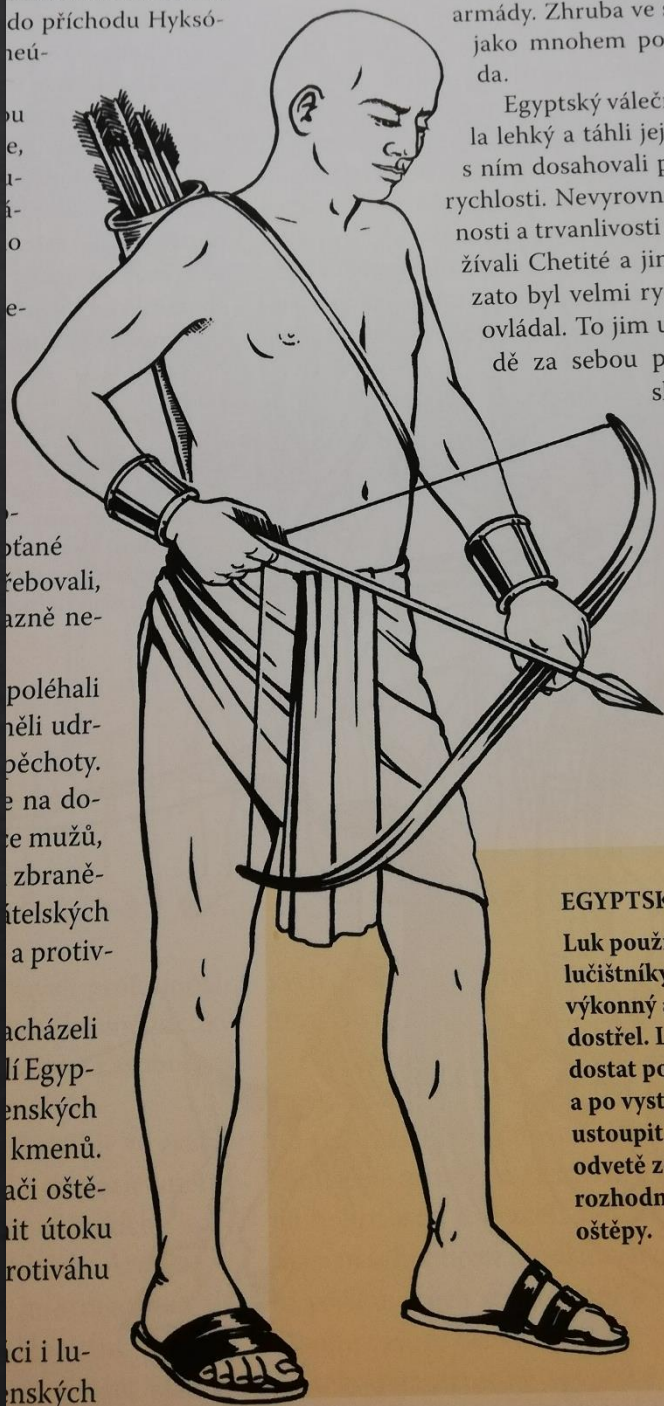
ou
e,
i-
á-
o
e-

ptané
řebovali,
azně ne-

poléhali
něli udr-
pěchoty.
e na do-
e mužů,
zbraně-
itelských
a protiv-

acházeli
lí Egyp-
enských
kmenů.
ači oště-
it útoku
rotiváhu

ci i lu-
nských

...t zůstával i nadále ve
...nim. Jednotlivci vozatajstva se
armády. Zhruba ve stejném smyslu
jako mnohem později těžká jíz-
da.

Egyptský válečný vůz byl doce-
la lehký a táhli jej dva koně, kteří
s ním dosahovali poměrně značné
rychlosti. Nevyrovnal se sice masiv-
ností a trvanlivostí vozů, které pou-
žívali Chetitě a jiné cizí mocnosti,
zato byl velmi rychlý a snadno se
ovládal. To jim umožňovalo v řa-
dě za sebou prorazit nepřátel-
skou linii, poté se

EGYPTSKÝ LUČIŠTNÍK

Luk používaný egyptskými
lučištníky nebyl příliš
výkonný a měl jen krátký
dostřel. Lučištníci se museli
dostat poměrně blízko k cíli
a po vystřelení museli rychle
ustoupit, aby se vyhnuli
odvěti ze strany nepřítele
rozhodnutého naházet na ně
oštěpy.

vylepšené válečné vozy

- ◇ **X mezopotámské vozy** těžkopádné (max 10 km/h), chybějící udidlo, těžké a nestabilní, často vozataj + kopiník
- ◇ poč. 2. tis. př. Kr. – inovace
 - ◇ použití domestikovaných koní
 - ◇ konstrukce z ohýbaného dřeva = lepší kola a větší lehkost
 - ◇ Kola z dřevěného masivu (pevná, těžká – 4 koně) ---- **loukot'ová kola**
 - ◇ Poté vozy lehčí s osou posunutou dozadu
- ◇ **X egyptské vozy:**
 - ◇ Štítonoš – vozataj + lučištník s lukem, šípy a oštěpy (10) ve speciálním toulci na korbě vozu
 - ◇ Lehké, ovladatelnější, dobrá manévrov., rychlejší, účinnější
 - ◇ Neposkytovaly ochranu (tou byla rychlost)
 - ◇ Vzadu korba otevřená (naskočení, seskočení)
 - ◇ 15. st. př. Kr. – nejlepší na světě
 - ◇ Zobrazení Sutecha, pána koní
 - ◇ výroba velmi drahá
 - ◇ privilegium bohatých mužů i říší (+ spec. tréninky)
 - ◇ kováři, koláři, stavitelé vozu, výrobci zbroje, luku atp.

důležitost koně a udidla

- ◆ Koně ze stepí stř. Asie, zpoč. ne moc silní, aby unesli člověka --- tažení vozu
- ◆ Nejst. užití v Eg. dokládá archeo nález ze Sudánu (v místě eg. obchodní stanice)
- ◆ Archeo nálezy koně v Buhénu
 - ◆ Voj. základna zničena kol. 1675 BC
 - ◆ 19 let, asi 150 cm v kohoutku
 - ◆ Použití udidla --- opotřebené stoličky (od hryzání kostěného či bronzového udidla)
 - ◆ Nejstarší doklad o užití koní Eg.
- ◆ nařezávání koňských nozder
 - ◆ umožnilo koni volnější dýchání
 - ◆ doba před udidlem – použ. chřípových proužků ztěžujících dýchání zvířete
 - ◆ někde dodnes (osli k přepravě těžkého nákladu)

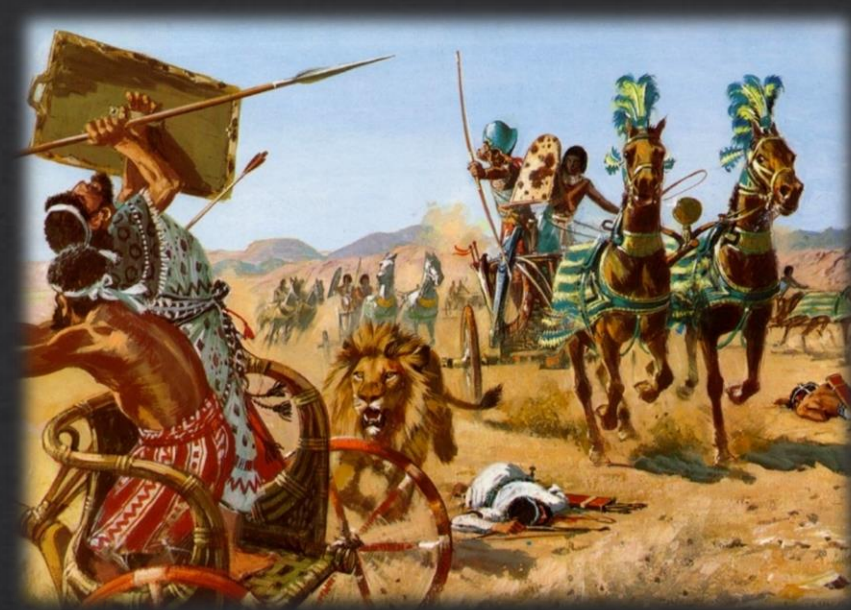
Egyptský kůň s naříznutými nozdrami

použití vozů?

- ◇ 1. pohyb u nepřátel a střelba lučištníků na vozech
 - ◇ úkolem vozataje nalézt co nejrychleji místo vhodné k útoku lučištníka
- ◇ 2. čekaly v záloze dokud pěchota nedosáhla určitého/rozhod. bodu v bitvě

- ◇ nedostatky:
 - ◇ 1. v. – zranění/zabití jednoho z koní = zastavení vozu
 - ◇ 2. v. – závislost na pěchotě

- ◇ pravděpodobně byly vozy doprovázeny skupinami pěšáků (lehkooděnců)

...the Egyptian chariot, its horses and crew is
federation... and confidence because Tuthmosis,
appeared... pharaoh who fought the battle of Megiddo in
known... proudly erected monumental and detailed
about 1400... himself and his army in the thick of the
reliefs... have the actual chariots, perfectly preserved,
battle. ... the later tomb of the young pharaoh
from the... Tutankhamun.

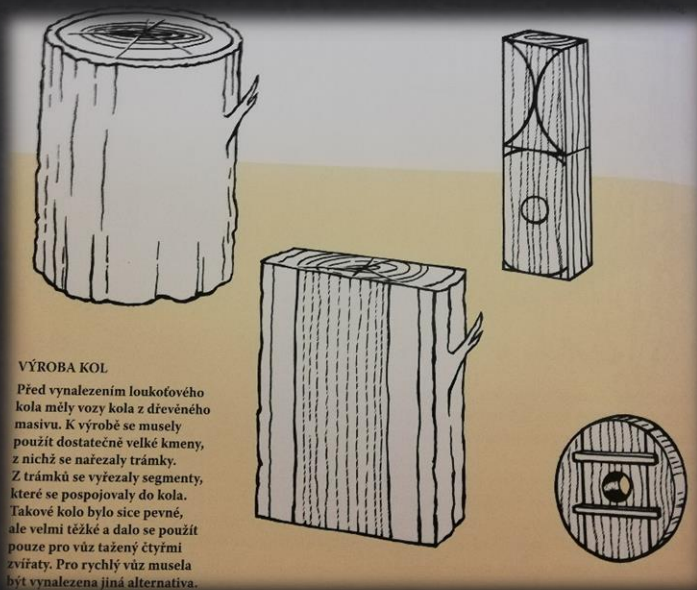
The... of chariotry were superbly crafted
equipment... trained teams of men. The Egyptian army
skilled... took advantage of three important
of the New Kingdom... construction technology, the horse
innovations... bow, and raised chariot warfare to its
greatest... .

... same time managed a light shield on his
partner likewise needed both hands for
The chariots were armed with a variety
series of quivers, which were shot from
handled and powerful composite bow.
horses were harnessed to a yoke attach
curving shaft.

Chariotry was a highly prestigious
and very vulnerable part of any army
in battle until the critical moment
was to launch a drive which would
ranks in the opposing infantry lines.
had been turned the chariotry might
hunt down the dispersed enemy,
retreat, maximizing losses of men
turning defeat to rout.

dřevo

- ◇ velká důležitost – především pro vozy
- ◇ dovoz cedru z Libanonu (hl. zdroj dřeva pro BV)
- ◇ dřevo i z Nahariny (horní Eufkrat)
- ◇ určení bojišť

Egyptští koláři

egyptské královské vozy

postavě jsou také nejvýrazněji zachyceny charakteristické rysy faraónů Nové říše. Na stéle v Gíze dal vytesat zprávu o svých mimořádných sportovních výkonech. „Jeho Veličenstvo se stalo králem, když bylo dospělým mladíkem, který již ovládal své tělo. Dověřil ve statečnosti osmnáct let, znal všechnu činnost [boha války] Monta tak, že mu ve válce nebyl nikdo roven a znal koně tak, že mu nikdo nebyl roven v celém početném vojsku. Tam také nebylo nikoho, kdo tak jako on dovedl napnout svůj luk a nikdo ho nepředčil při závodu v běhu. Jeho paže byly silné, takže neumdlel, když se chopil vesla a vesloval na zádi své střelhbité lodě jako nejlepší z dvou set mužů. Mnohý z nich umdlával, již když měli za sebou půl míle jízdy. Byli vysílení. Jejich údy byly unavené a nedostávalo se jim dechu. Ale Jeho Veličenstvo bylo silné se svým veslem dlouhým dvacet loket. Přestalo veslovat a přistálo se svou lodí teprve tehdy, když urazilo s vesly tři míle, aniž si dopřálo oddechu. Obličej všech zářil, když ho viděli, jak to činil.

Také napjal 300 silných luků a porovnal práci řemeslníků, kteří je dělali, aby rozeznal schopného od neschopného. A potom přišel a učinil to, o čem vám chci nyní vyprávět: Vstoupil do své severní zahrady a shledal, že tam pro něho postavili čtyři terče z asijské mědi v síle lidské dlaně, přičemž prostor od jednoho sloupu ke druhému činil dvacet loktů. Potom se zjevilo Jeho Veličenstvo na válečném voze jako Mont a v plné síle. Napjal luk a uchopil čtyři šípy najednou. Pak se rozjel a vystřelil do terčů jako Mont v celé nádheře. Jeho šíp prolétl terčem a zasáhl další sloup. Vystřelit šíp do měděného terče, aby z něho opět vyletěl a pak padl k zemi, to byl čin, který nikdy nikdo nedokázal a o kterém nikdy nikdo neslyšel.“³⁴

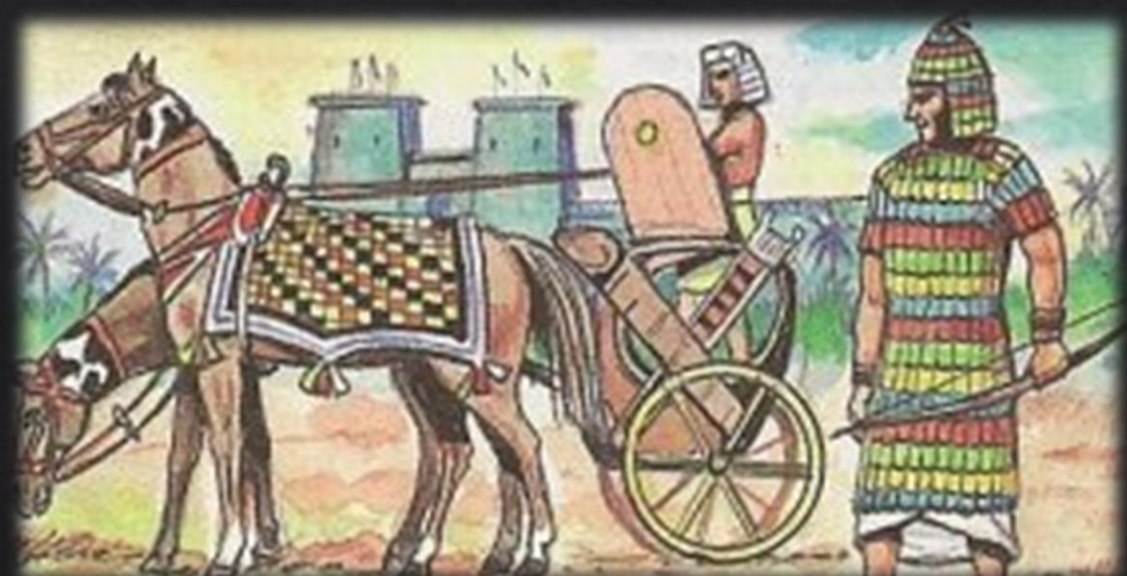
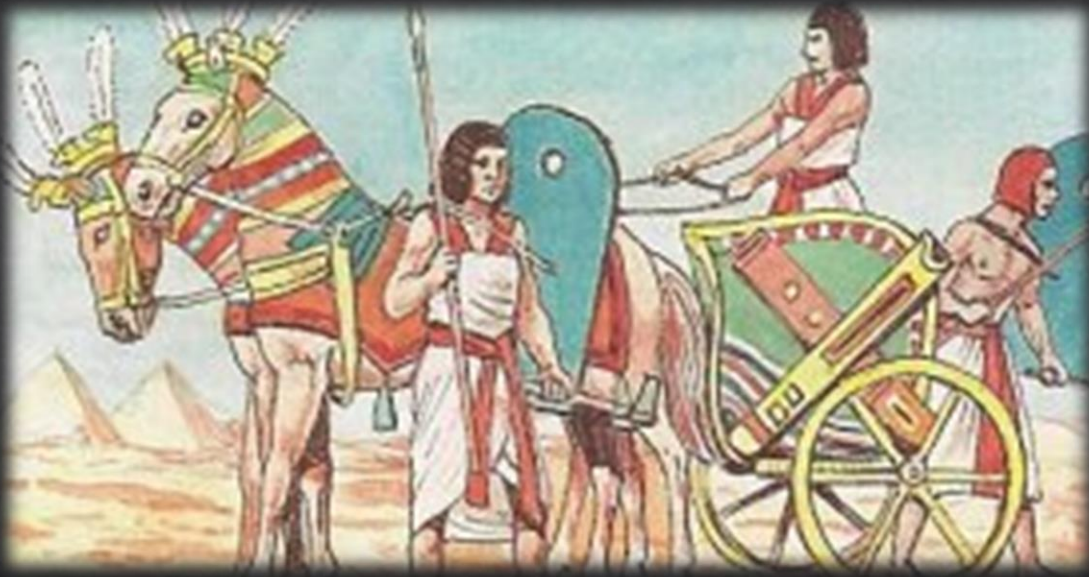

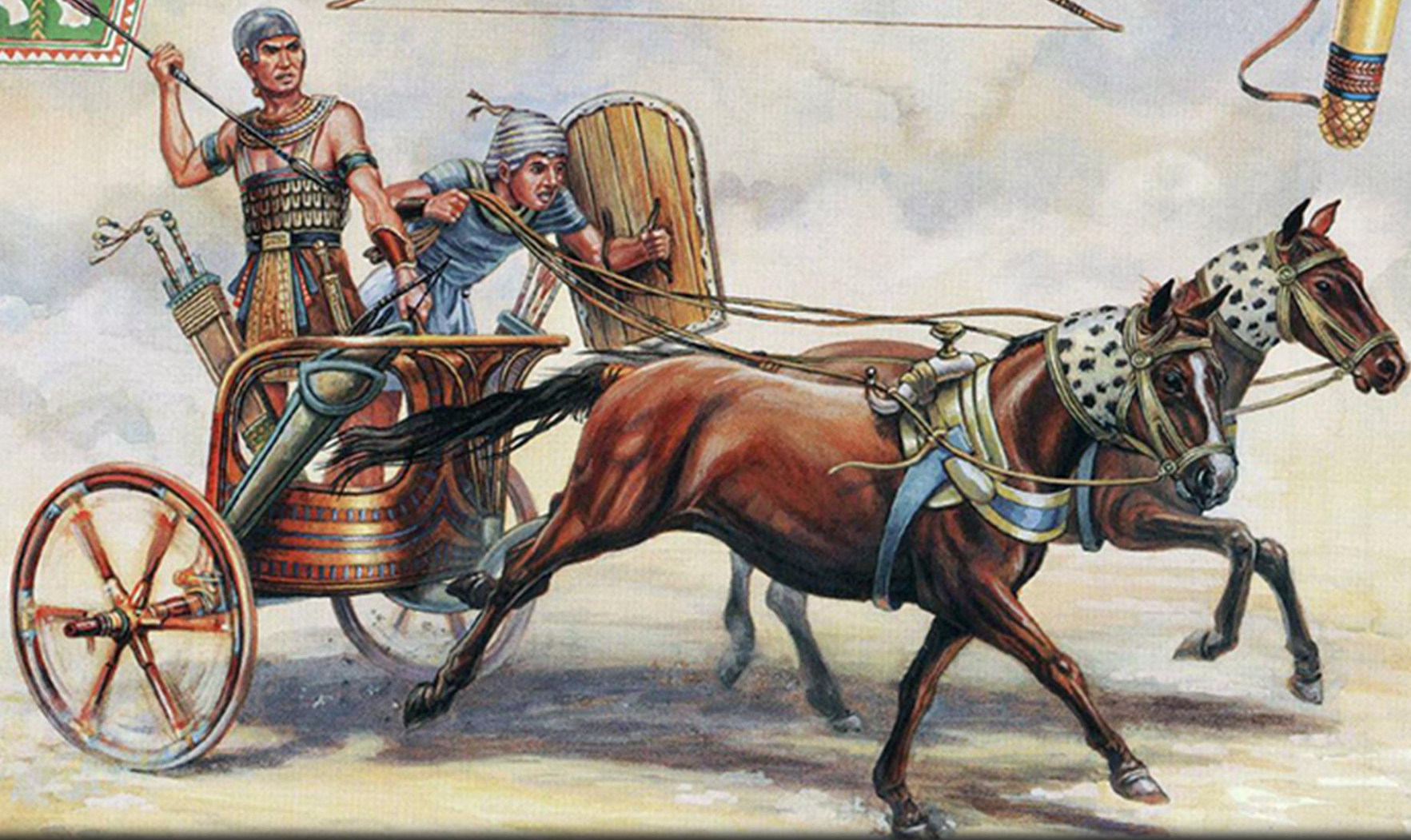
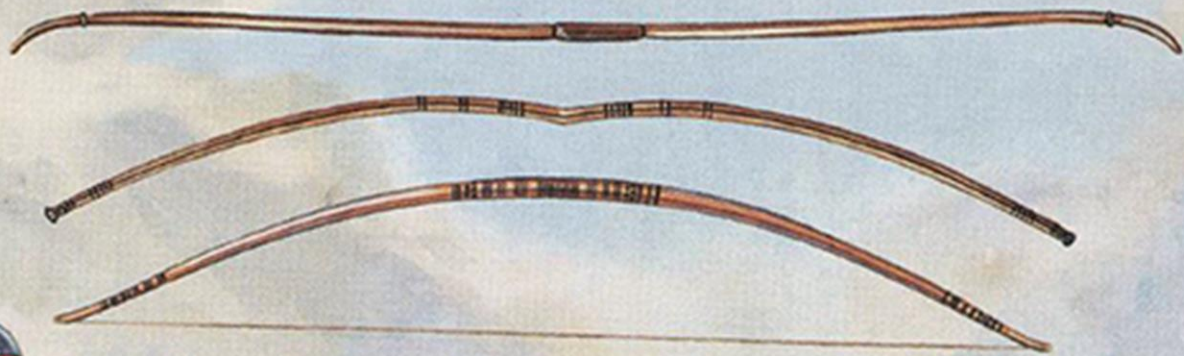
34. The adult Amenhotep II shoots an arrow into a copper target from a moving chariot. (Block recovered from Karnak temple: housed in Luxor Museum)

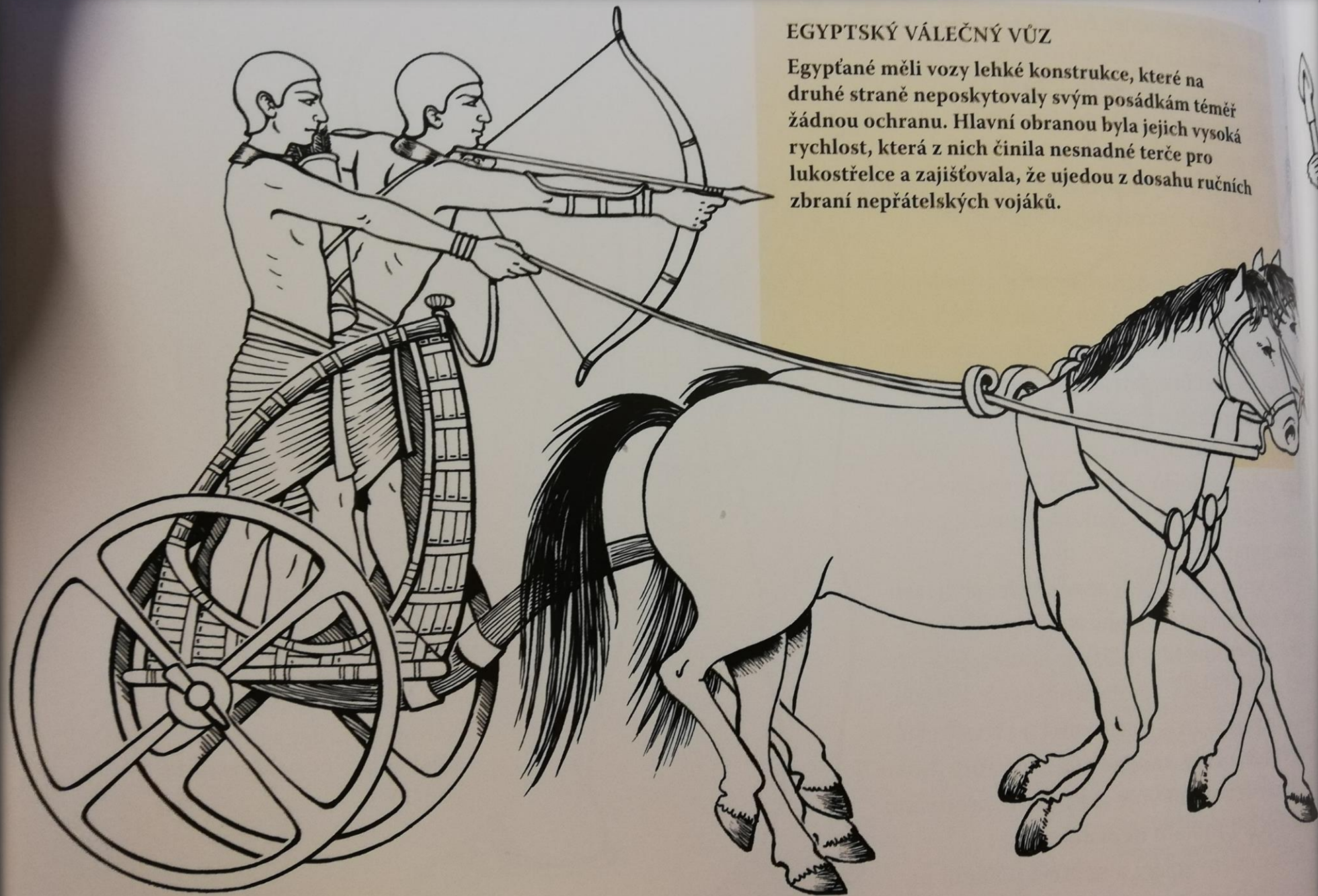

35. Ay follows the precedent set by Amenhotep II. As a commoner Ay is known to have served as 'Overseer of the King's Horses' but he came to the throne as an old man, and this scene should not be read literally. Gold foil fragment recovered from KV58. (Cairo Museum JE57438)

egyptské válečné vozy

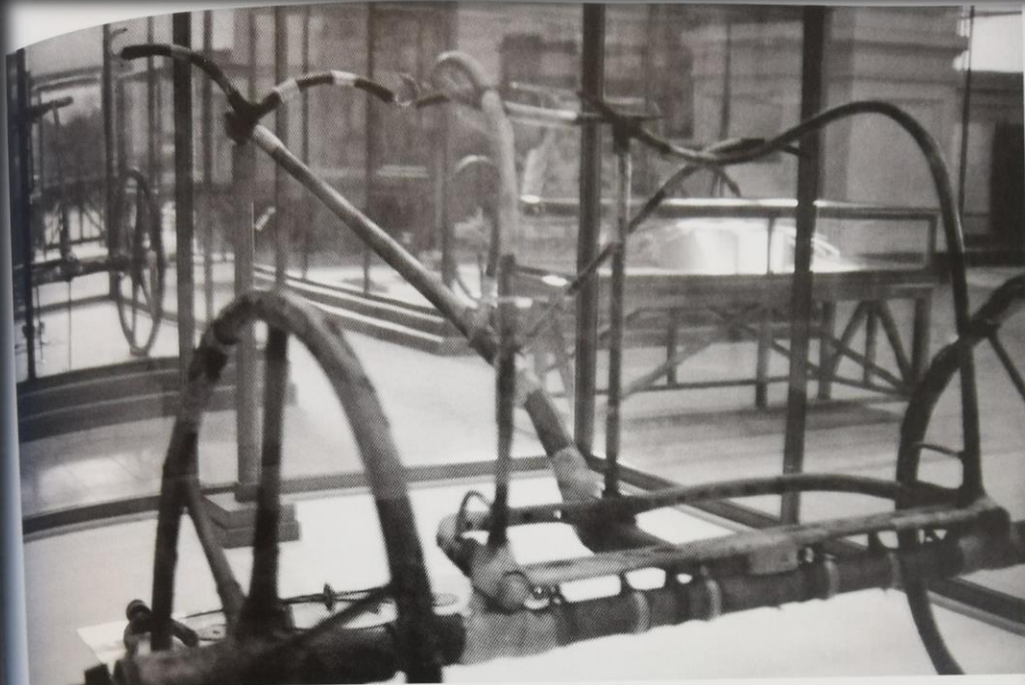

EGYPTSKÝ VÁLEČNÝ VŮZ

Egyptané měli vozy lehké konstrukce, které na druhé straně neposkytovaly svým posádkám téměř žádnou ochranu. Hlavní obranou byla jejich vysoká rychlost, která z nich činila nesnadné terče pro lukostřelce a zajišťovala, že ujedou z dosahu ručních zbraní nepřátelských vojáků.

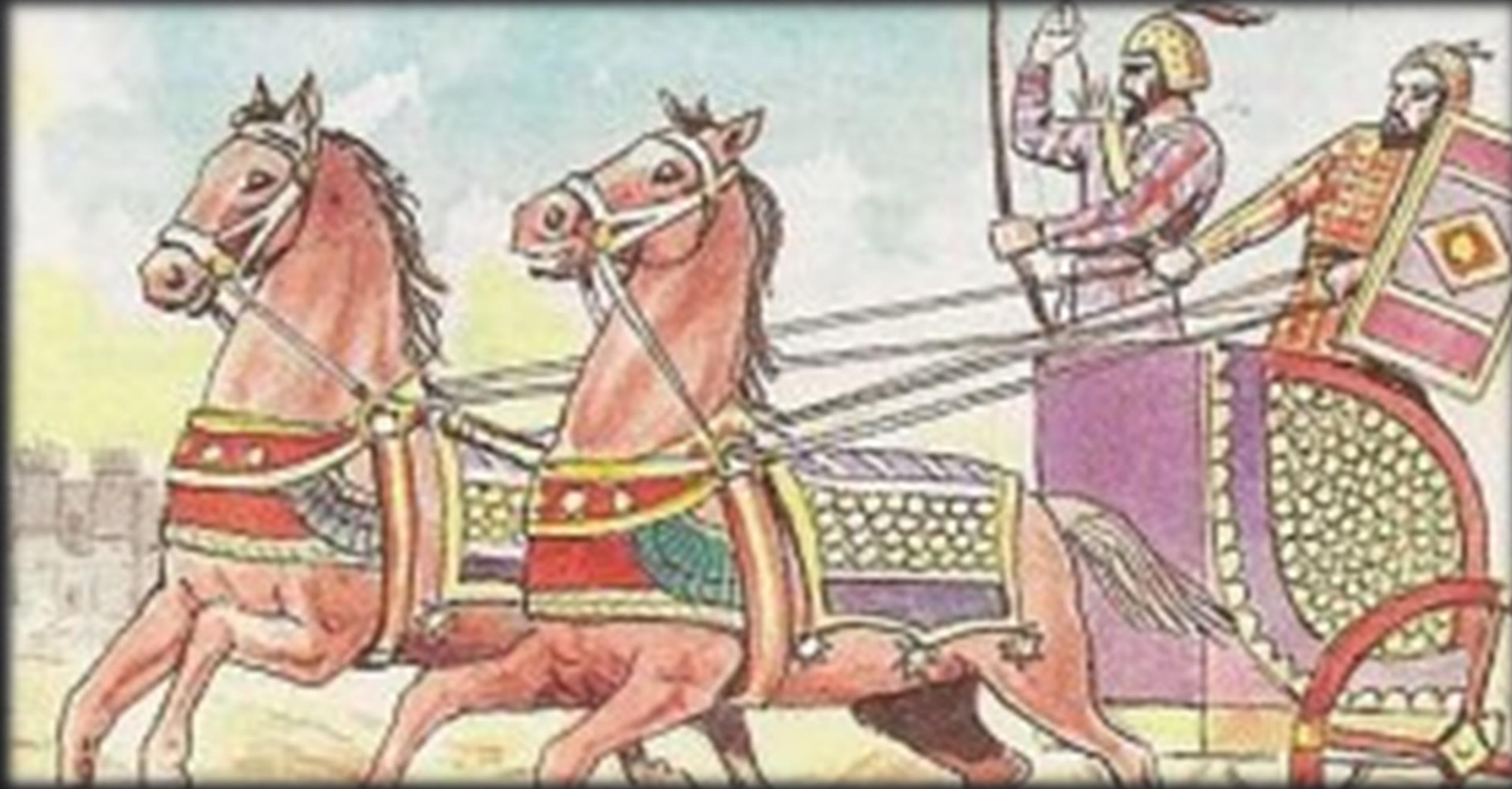
hyksóský válečný vůz

sumerský válečný vůz

syrský válečný vůz

válečný vůz Mořských národů

Mitanský válečný vůz

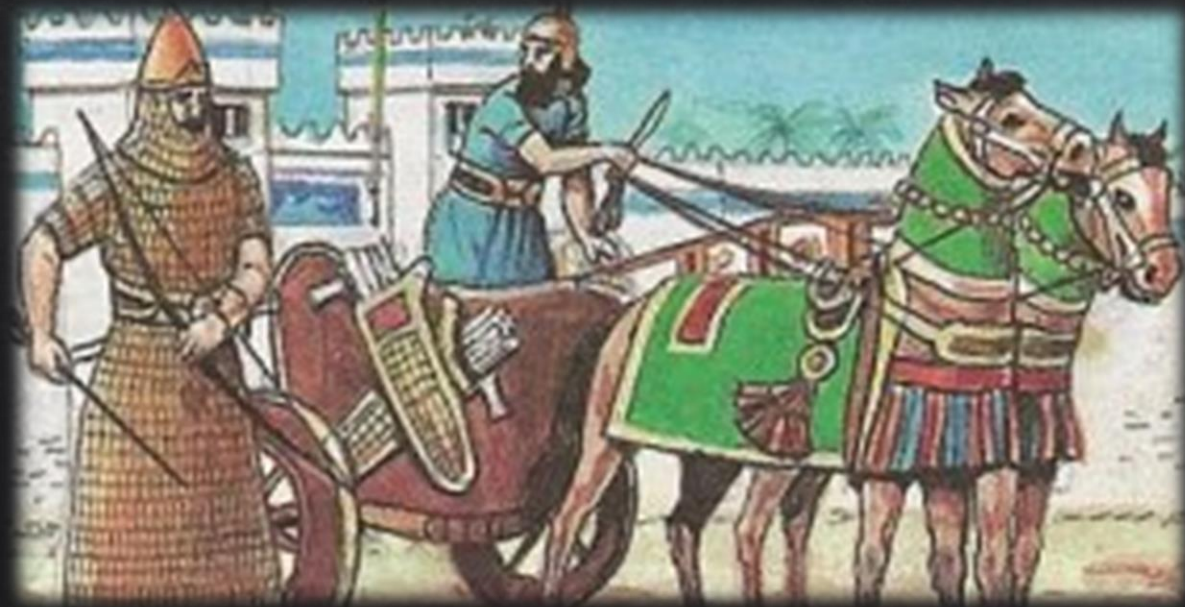
chetitské válečné vozy

assyrský královský vůz

assyrské válečné vozy

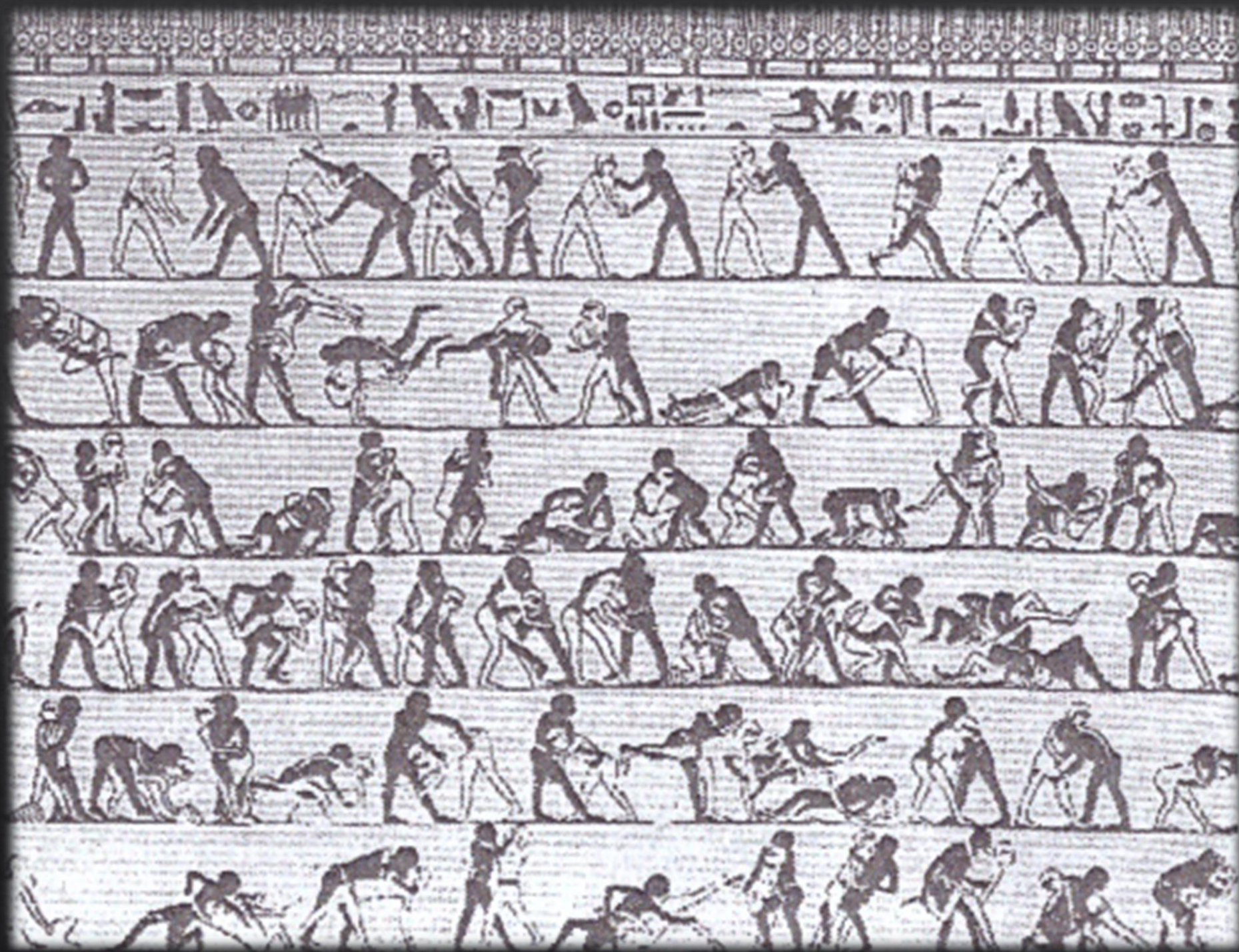

verbování, fyzická příprava

- ◇ Snaha o udr. milic
- ◇ Systém tzv. “občanů-vojáků”
 - ◇ Povinná cvičení

- ◇ Zavedení cvičení, vhodnost sportu:
 - ◇ Zápas,
 - ◇ Hod oštěpem,
 - ◇ Lukostřelba
 - ◇ Tahtib, ...

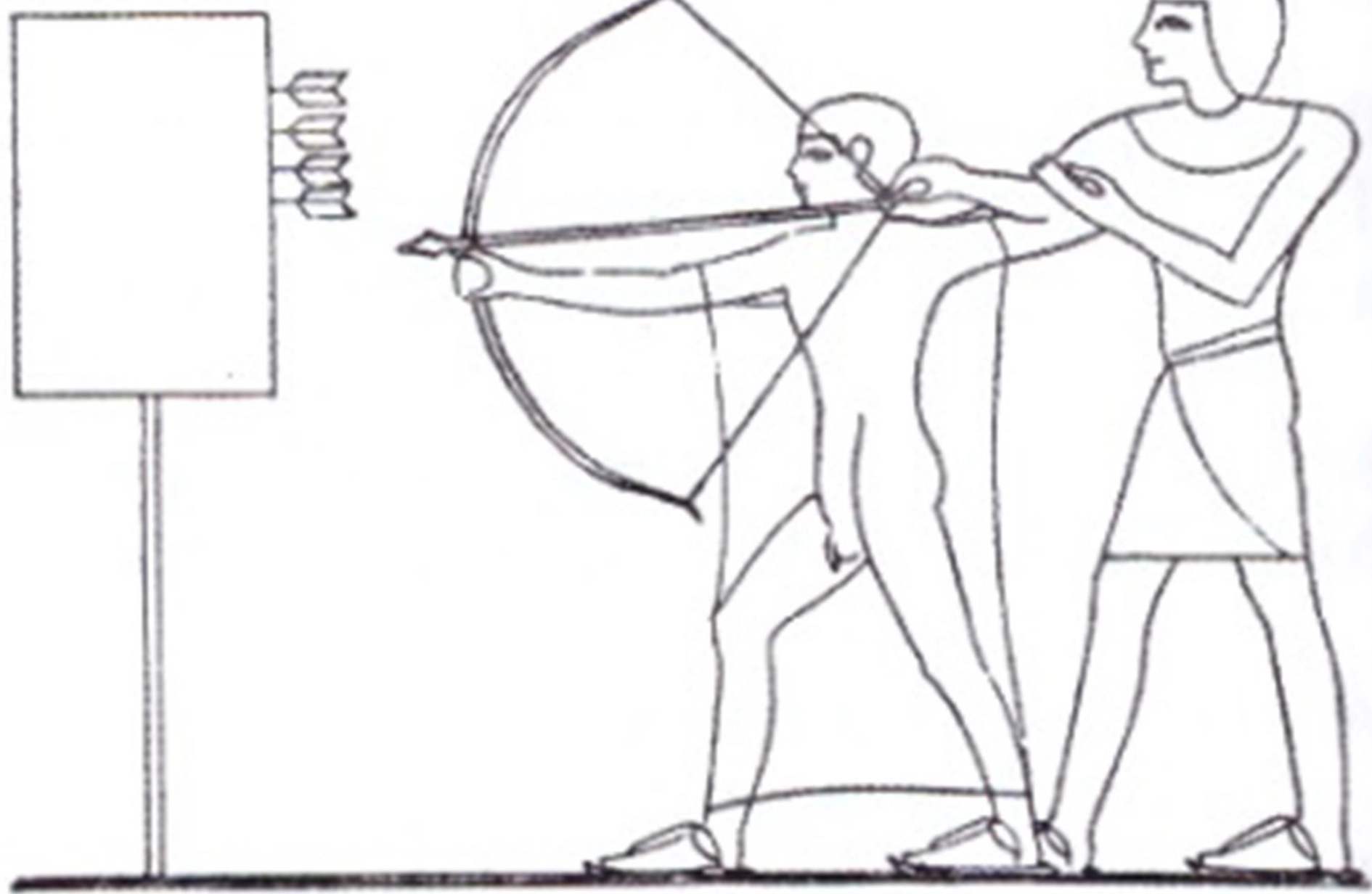

žoldnéři-zápasníci (N)

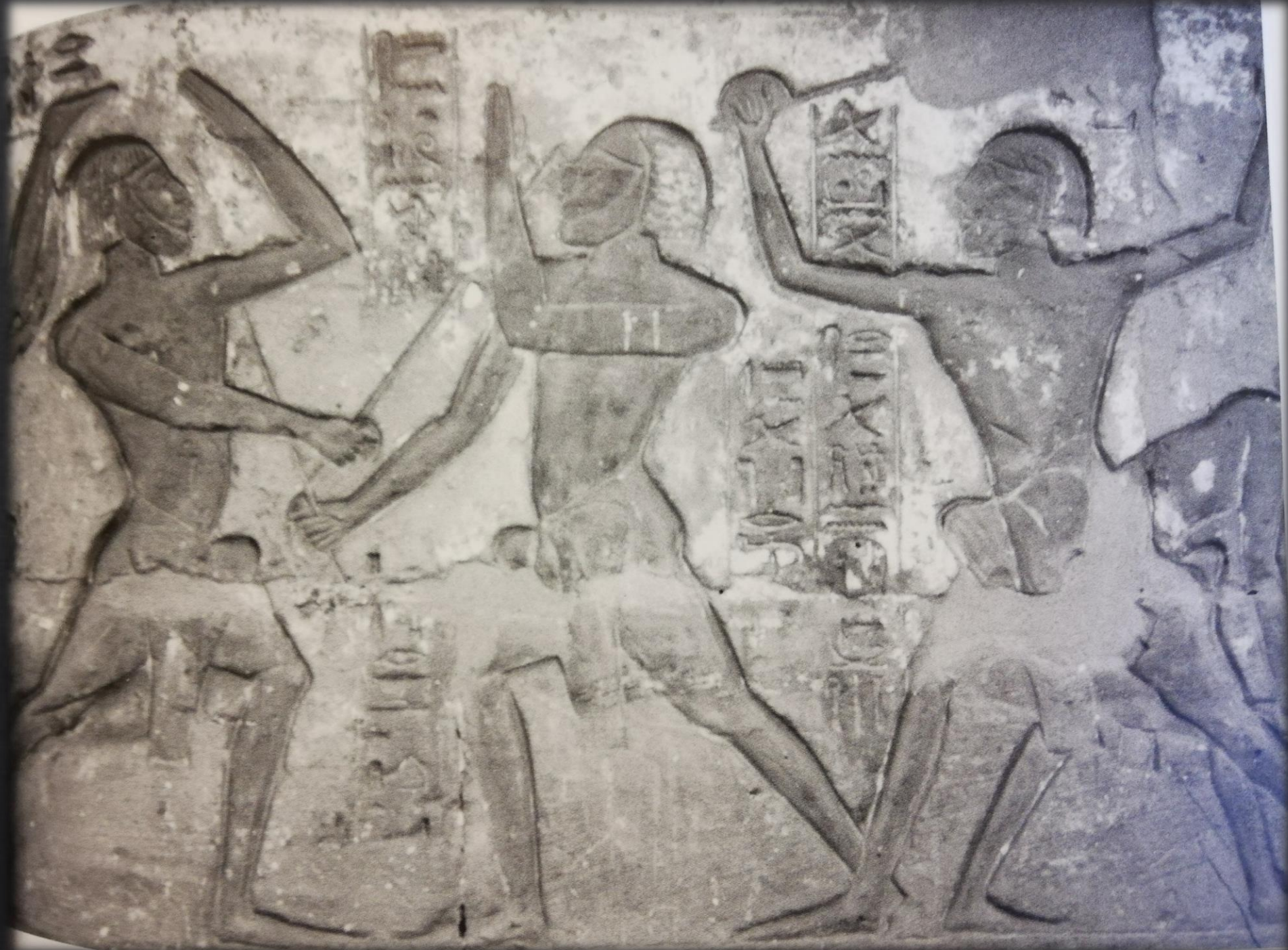

tahtib

- ◇ **šerm holemi** (zobrazení ze 14. stol. BC) – krátkou i dlouhou
- ◇ předstírané souboje dvou skupin kněží (6) – Pe x Dep

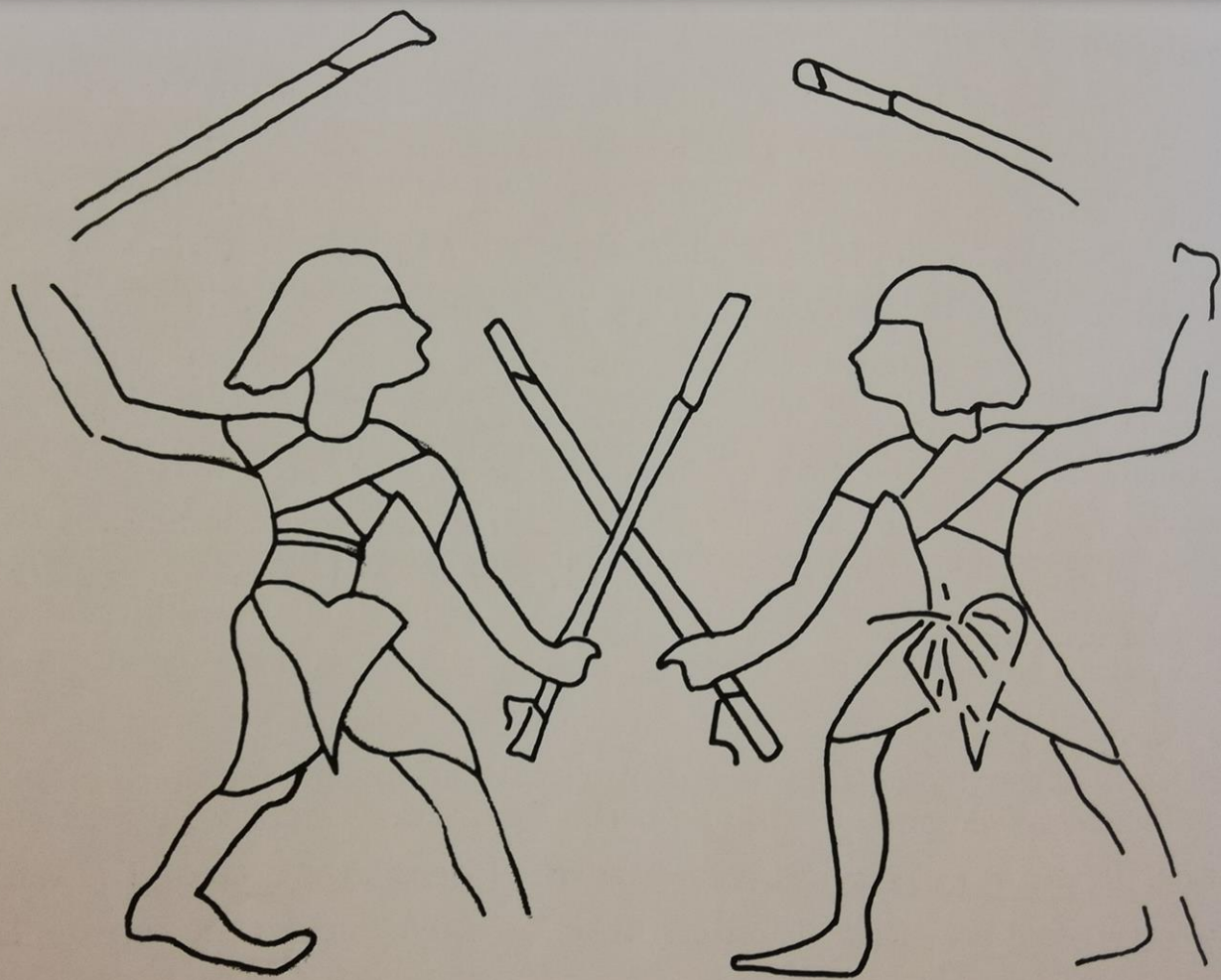
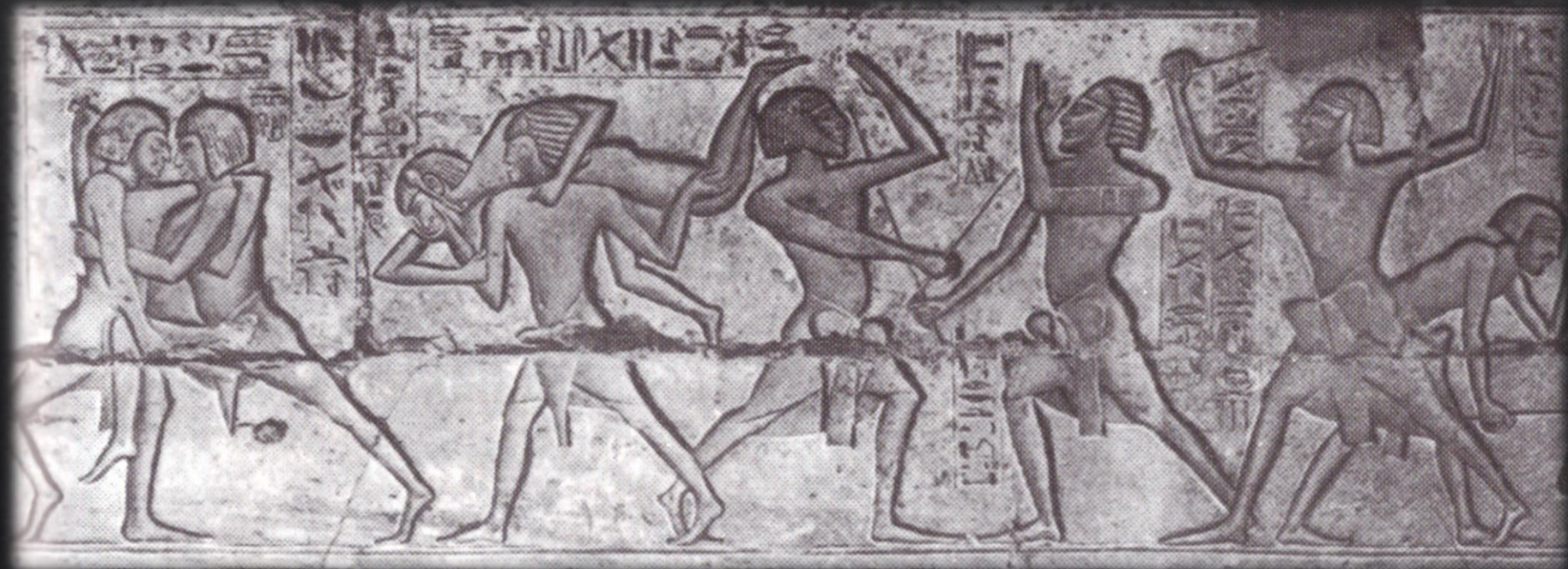
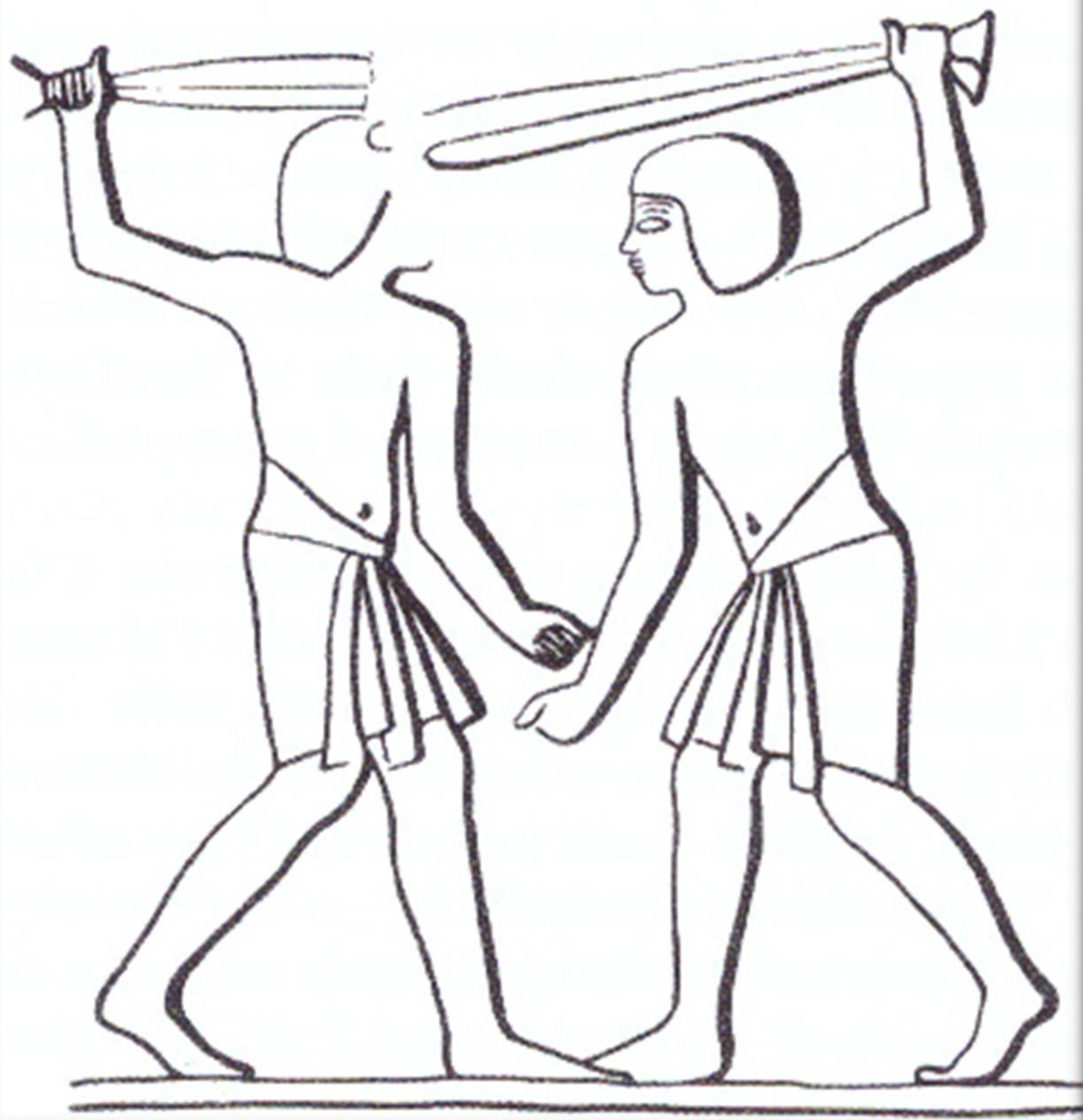

Fig. 73: This scene which is dated to the Amarna Period shows the use of linen binding to protect the body during combat. (Bridget McDermott/Louvre Collection)

Fig. 72: In this scene dated to the 20th Dynasty two soldiers are shown engaged in a duelling match. They wear tall conical helmets and adopt armguards to protect them from the blows of their opponents. (Bridget McDermott/Egyptian Museum, Cairo)

organizace

- ◇ Postupně standardem “divize” o síle 4000 m. – dělena na:
 - ◇ 10 vyšších oddílů, dělených na 10 menších oddílů a tyto se dělily 10 zákł. oddílů o síle 40 m.
- ◇ Celek tvořil armádu zvanou Meša
- ◇ V boji “falanga” 100x100 rozdělena do 2 “brigád”, dělených na 5 menších oddílů

- ◇ Org. vozatajstva :
 - ◇ “švadrona” 25 v., větší jedn. 50-150 v.

- ◇ Faraonova osobní stráž, královská garda (2000-3000 m.) – elitní jednotka
 - ◇ Menší “roty” nazvány např. Jak milován je Sahura!, Necht’ Sahura je krásný před Džebatem!, ...

velení

- ◇ Mezi velitele patřil Cherp – velel Neferům (odvedencům)
- ◇ Větší části vojska velel Imra Meša (=ředitel armády), obd. dn. Generála
- ◇ Dálei Imra Cherpú Neferú – hodnostáři často z řad princů
 - ◇ Nosili čestný titul Imilb (blízký královu srdci)
- ◇ U velení řada písařů
- ◇ Nižší velitelé – např. Vizir (první ministr faraona)

- ◇ Zasedali ve faraonově radě

vojenské orgány

- ◇ Dům zbraní Per Aha
 - ◇ Spravovali je princové či manželé princezen
 - ◇ Později zdvoje – Dvojí dům zbraní Perui Aha

- ◇ Vojenská administrativa
 - ◇ Písaři
 - ◇ Vedění administrativy prací (ženijsté)
 - ◇ Pevnosti, tábory, silnice, lode, opevnění, ...
 - ◇ Sbory vojenské intendantury
 - ◇ Arzenál a obživa vojsk v míru i válce

system pochodu a boje

- ◇ Vozy k rozbití řad nepřátel a působení zmatku
- ◇ Pěchota za vozy v sevřených formacích
 - ◇ Obdel. štítý pěchoty,
 - ◇ postup v 11 řadách a 6stupech
 - ◇ Doprovod ženijních jednotek (tábory, stany, ...)

vozy kopinícivozy
..... lučistníci prakovníci

- ◇ X
- ◇ 1. lehkooděnci narušili formaci střelami
- ◇ 2. těžká pěchota se pokusila o prolomení nepř. formace
- ◇ 3. útok vozů z křídla současně s těžkou pěchotou

tábory

- ◇ Čtvercový půdorys
- ◇ Kolem hluboký a široký příkop zpevněný štíty
- ◇ 1 vstup přes most

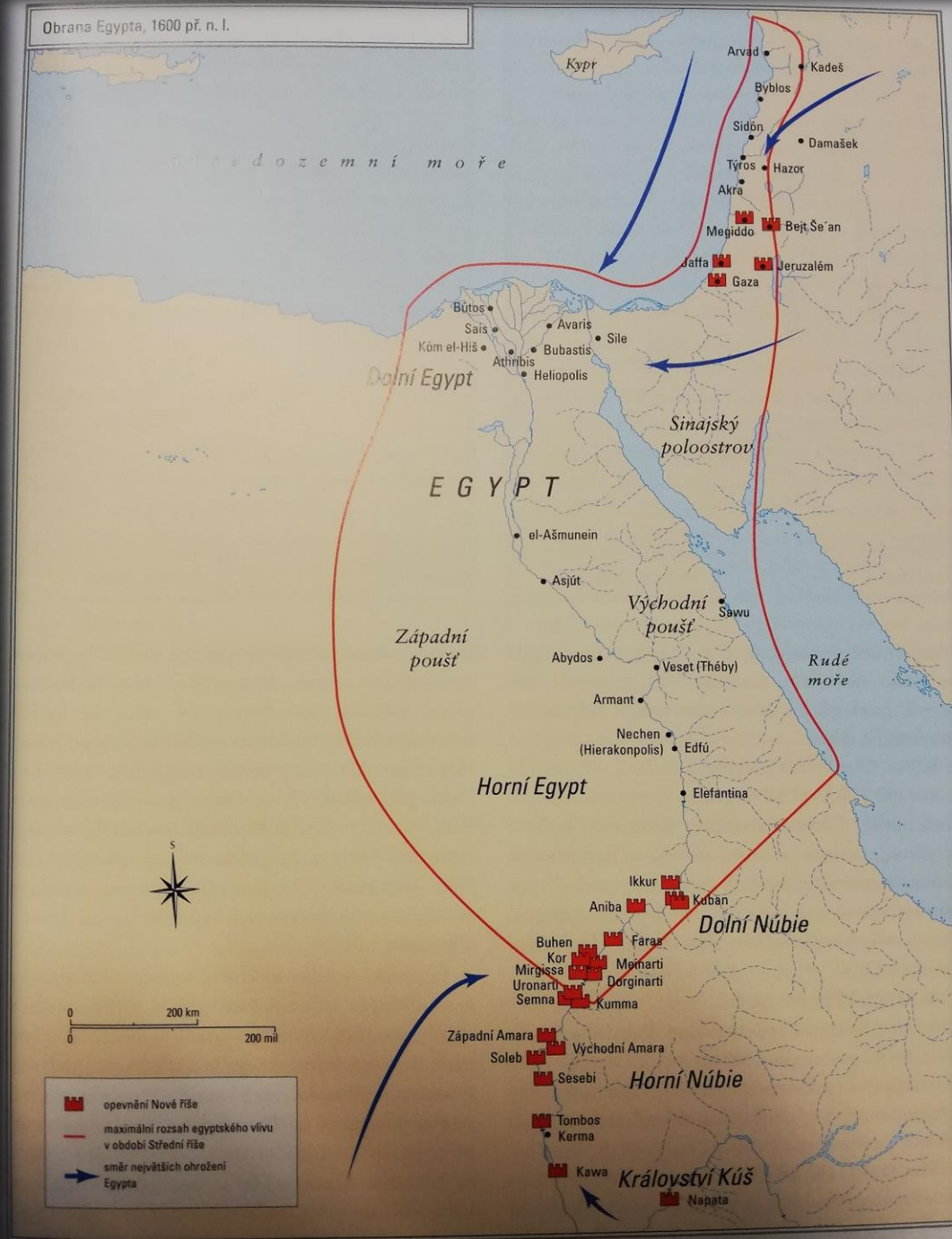
pevnosti

- ◇ Buhen, ...

The fortress-city of Buhen at the Second Cataract. Originally built under the Middle Kingdom, it was restored and extended under the New Kingdom as a centre from which to govern Nubia

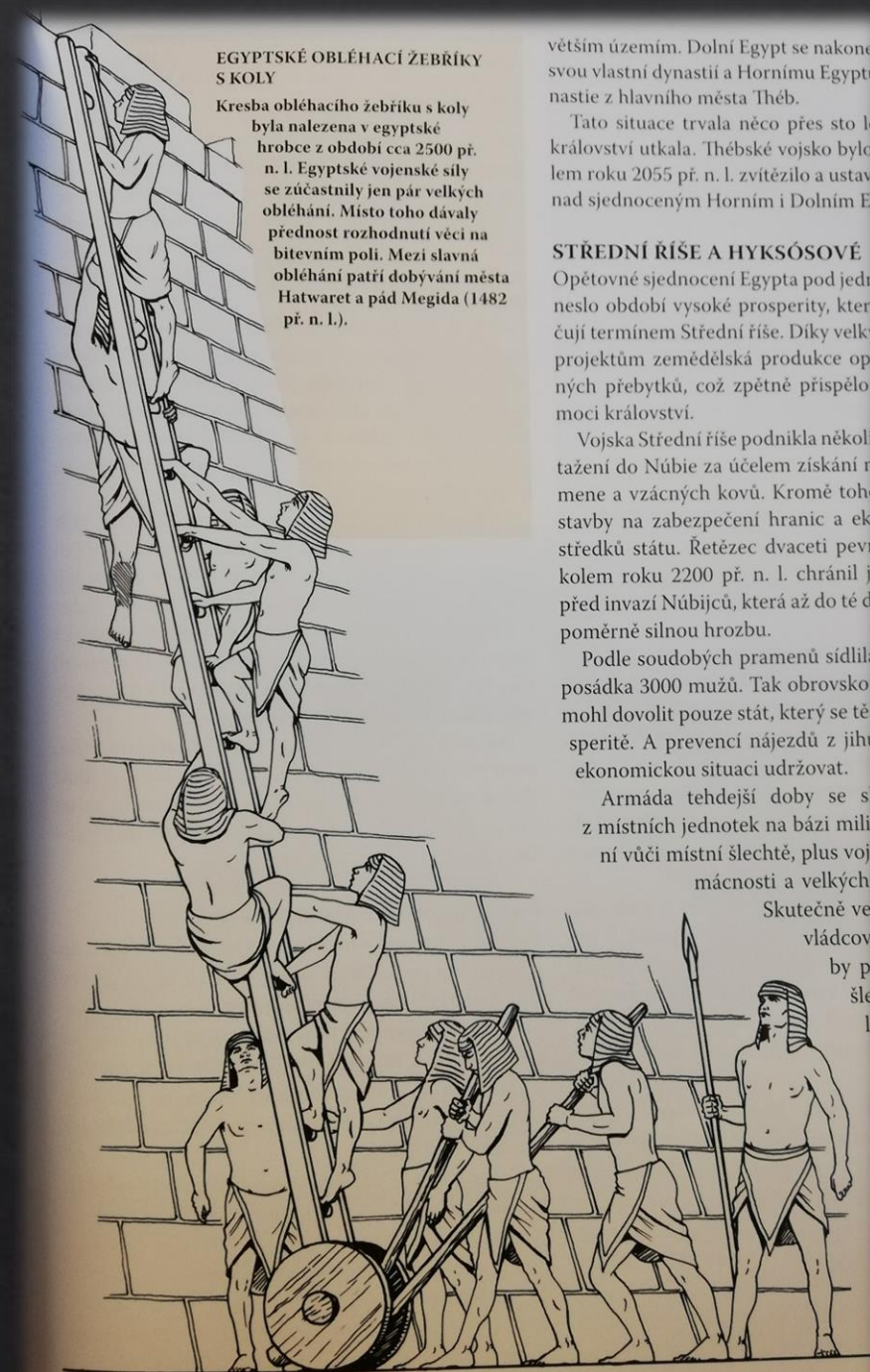

obléhání

- ◇ Využívání žebříků
 - ◇ S koly
- ◇ Za ostřelování lučištníků postup sevřených útvarů (často žoldn. – Sudánci)
 - ◇ Použití žebříků
 - ◇ Podkopávání hradeb ženisty
- ◇ Př. Hatwaret, Megido, Dapur

EGYPTSKÉ OBLÉHACÍ ŽEBŘÍKY S KOLY

Kresba obléhacího žebříku s koly byla nalezena v egyptské hrobce z období cca 2500 př. n. l. Egyptské vojenské síly se zúčastnily jen pár velkých obléhání. Místo toho dávaly přednost rozhodnutí věci na bitevním poli. Mezi slavná obléhání patří dobývání města Hatwaret a pád Megida (1482 př. n. l.).

větším územím. Dolní Egypt se nakonec svou vlastní dynastií a Hornímu Egyptu nastie z hlavního města Théb.

Tato situace trvala něco přes sto let království utkala. Thébské vojsko bylo ulem roku 2055 př. n. l. zvítězilo a ustavil nad sjednoceným Horním i Dolním Eg

STŘEDNÍ ŘÍŠE A HYKSÓSOVÉ

Opětovné sjednocení Egypta pod jedním neslo období vysoké prosperity, které čují termínem Střední říše. Díky velkým projektům zemědělská produkce opět ných přebytků, což zpětně přispělo k moci království.

Vojska Střední říše podnikla několik tažení do Nubie za účelem získání nemene a vzácných kovů. Kromě toho stavby na zabezpečení hranic a ekonomické středků státu. Řetězec dvaceti pevností kolem roku 2200 př. n. l. chránil již před invazí Núbijců, která až do té doby poměrně silnou hrozbu.

Podle soudobých pramenů sídlila v posádka 3000 mužů. Tak obrovskou mohlo dovolit pouze stát, který se těšil prosperitě. A prevencí nájezdů z jihu ekonomickou situaci udržovat.

Armáda tehdejší doby se skládala z místních jednotek na bázi milic, plus vojáci z území sousedních států, plus vojáci z území místní šlechty, plus vojáci z území mánosti a velkých šlechtických domů.

Skutečně velkým vládcům bylo po jejich smrti následovalo jejich potomky. Skutečně velkým vládcům bylo po jejich smrti následovalo jejich potomky.

odznaky, tituly

- ◇ Odznaky útvarů:
 - ◇ Noseny na ratišti
 - ◇ Symbolický a nábož. námět (často hlava zvířat ochr. božstev jako Anúbis, Hórus, ... - př. Ibis, býk, sokol, ...)
- ◇ Čestné tituly:
 - ◇ Au za chrabrost (Au náhrdelník)
 - ◇ Čestné zbraně od faraona pro důstojníky s drahokamy
 - ◇ Znamky vděčnosti
 - ◇ Renta, dům, půda – pro veterány za zásluhy

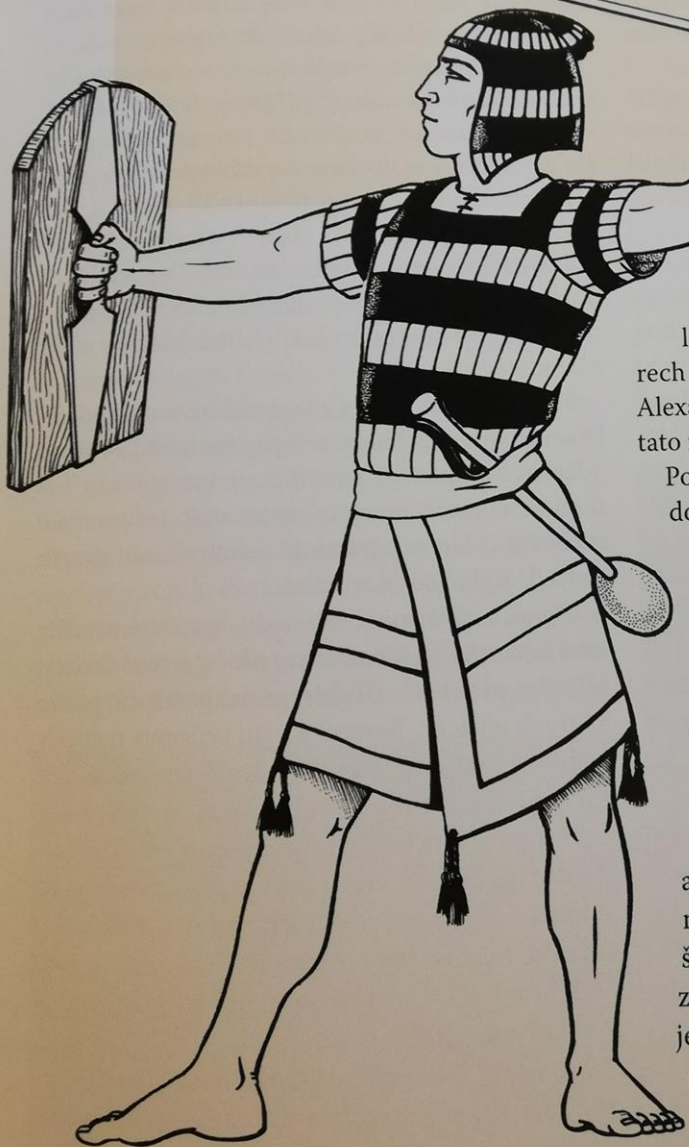
námořnictvo

- ◇ Im Irti – kapitán
- ◇ Im Irti Ur Imira – vyšší důstojník
- ◇ + ředitel floty, ministr lod'stva

- ◇ Flota
 - ◇ Menší lodě
 - ◇ Velké koráby depet aat
 - ◇ Borové a cedrové dřevo (Libanon)
 - ◇ Až 50 m, vesla, čtverc. plachta
 - ◇ NŘ – 200 lodí děleno na 2 části Depeti Aati = “dvě velké lodi”

RAMSESOVA NÁMOŘNÍ PĚCHOTA

Egyptané používali lodě k zásobování a postupně se je naučili využívat i k obojživelným vylobovacím akcím vojenského charakteru, což pochopitelně vyžadovalo speciálně vycvičené vojáky. Námořní pěšák na obrázku je vyzbrojený kopím a štítem a jako záložní zbraň má za pasem palcát. Ačkoli palcáty byly neúčinné proti přílbám, v Egyptě se s nimi stále bojovalo, neboť jen málo nepřátel mělo k dispozici zbroje a přílby.

ní vlády rozených Egyptanů došlo roku 343 př. n. l. Dobyť Persie Alexandrem Velikým znamenalo změnu i v majetkových poměrech Egypta. Roku 332 př. n. l. jej Peršané postoupili Alexandrově Makedonské říši. V samotném Egyptě se tato změna nesetkala prakticky se žádnou opozicí.

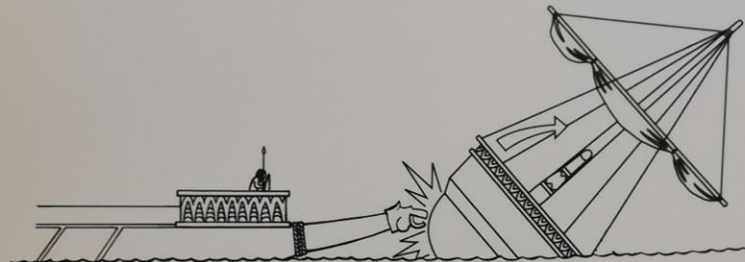
Po Alexandrově smrti zůstal Egypt pod řeckou vládou, kterou zde představovala ptolemajovská dynastie. Hlavní město Alexandrie se stalo nejen sídlem vlády, ale také ekonomickým a kulturním centrem státu. Došlo k postavení slavného majáku, nebo alespoň jeho části, k užitku obchodníků plujících po moři. Ptolemajovci rovněž silně investovali do rozvoje ekonomiky, čímž zvyšovali prosperitu svého dominia.

Ptolemajovská dynastie se podobně jako Peršané nijak nepletla do místního náboženství a obyčejů. K určitému smíšení kultur nevyhnutelně muselo dojít, ale záměrem zůstalo vyhnout se narušování místních zvyků v zájmu co největšího omezení napětí. Ptolemajovcům tato snaha vycházela jen částečně a museli tak čelit řadě povstání. Kromě toho museli ve vnitřní politice uplatňovat rázný přístup vůči místní vládnoucí třídě.

Neustálé zhoršování stability situace v Egyptě působilo starosti vládcům Říma, který

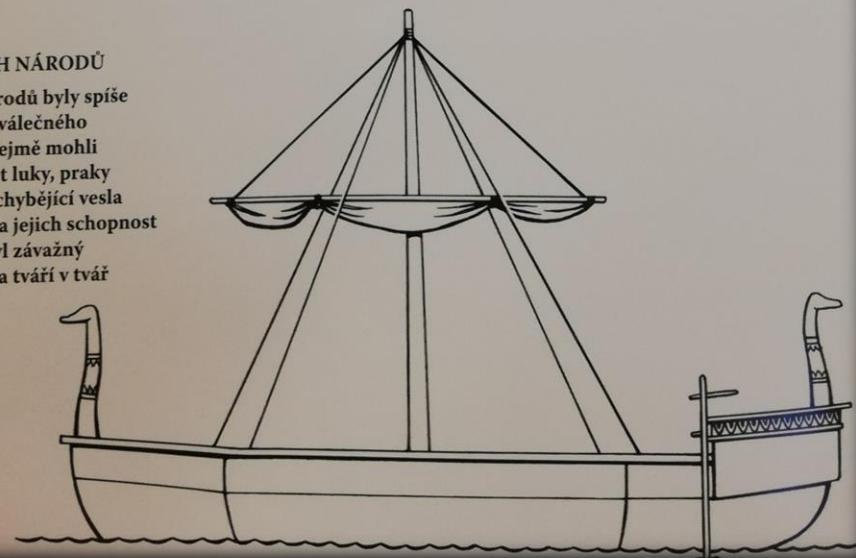
EGYPTSKÉ TAKTIKY UTOKU KLOUNEM

Egyptané se nesnažili zasáhnout nepřátelské lodě klounem na úrovni nebo pod čarou ponoru, aby je potopili. Místo toho útočili spíše vysoko a snažili se loď převrhnout nebo alespoň smést její posádku do moře.

LODĚ MOŘSKÝCH NÁRODŮ

Lodě mořských národů byly spíše transportního než válečného typu. Muži samozřejmě mohli z jejich palub střílet luky, praky a vrhat oštěpy, ale chybějící vesla podstatně ztěžovala jejich schopnost manévrovat, což byl závažný nedostatek zejména tváří v tvář nepříteli.

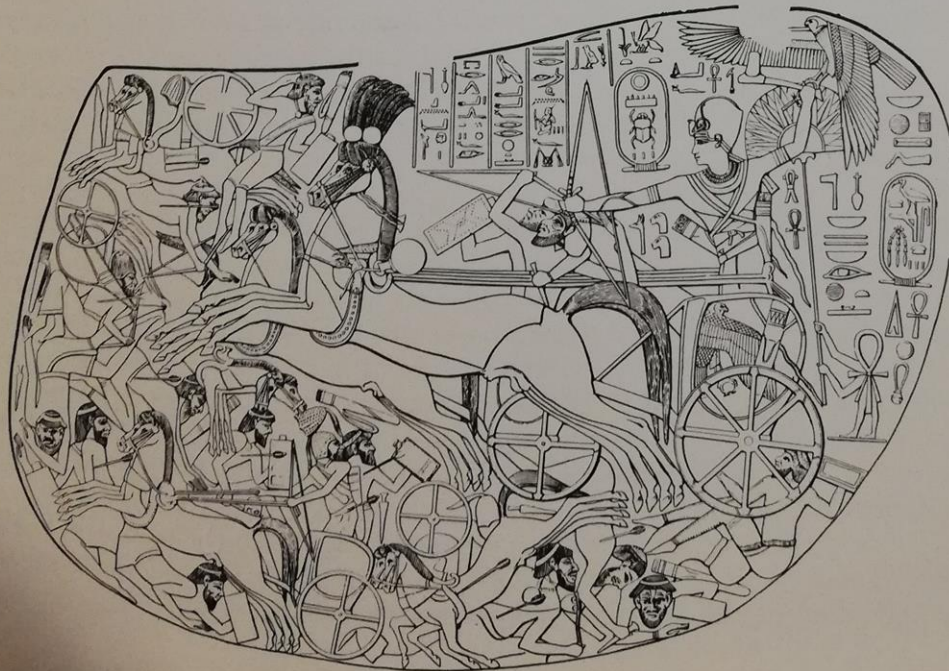

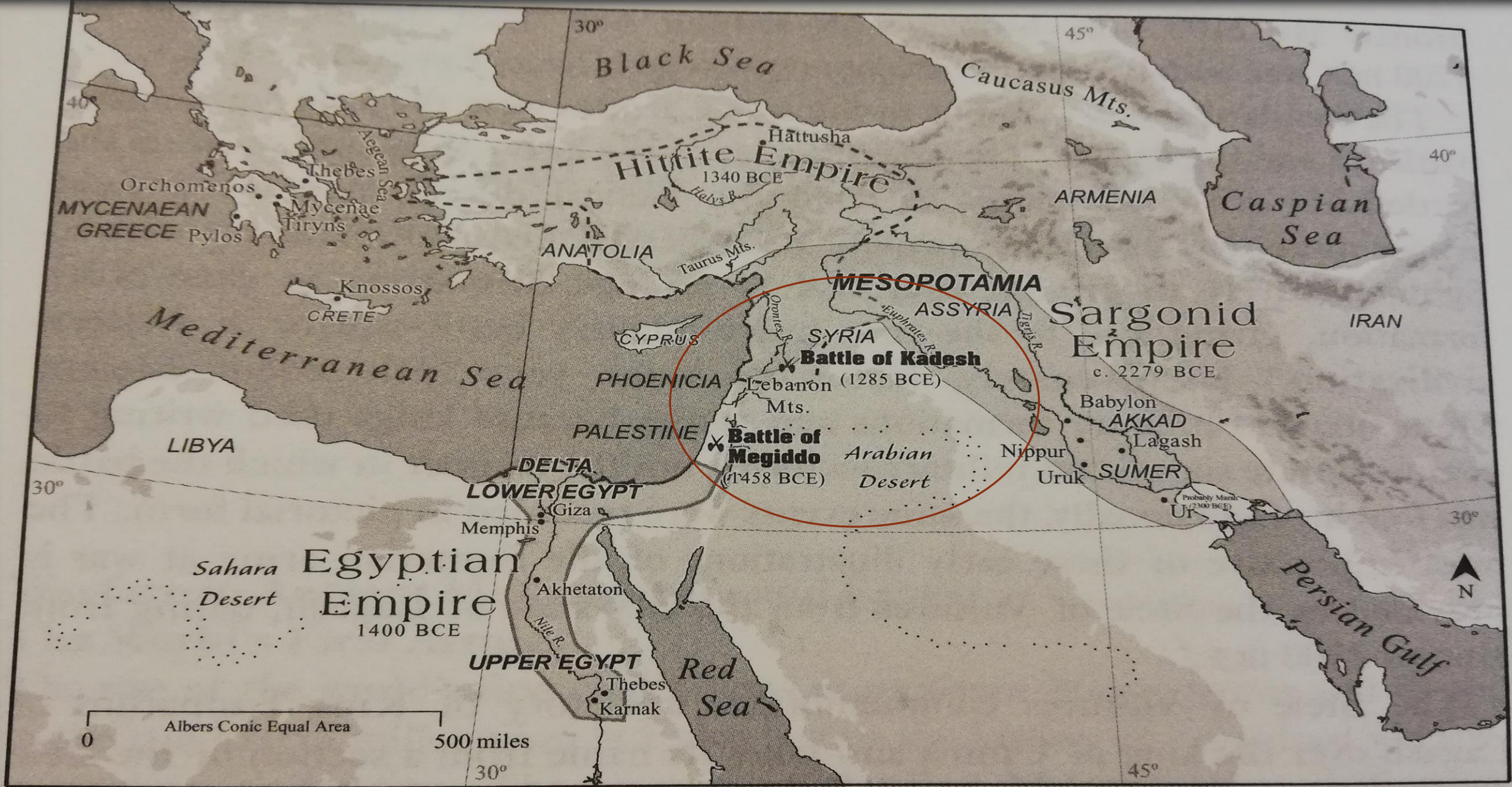
válečníci, bitvy

- ◇ Válečníci, zejm. faraoni
- ◇ **Ahmose I.**
 - ◇ Vyhnání H. a znovusj. Eg., reform, dobytí Núbie
 - ◇ Snad 1. stálé vojsko v eg. děj.
- ◇ **Thutmose III.**
- ◇ **Haremheb (1352-1319 BC)**
 - ◇ Poch. z vojenské kasty, obnova vnitř. pořádků v říši
 - ◇ Posílení obrany, ukončení vpádů soused + vpády za hranice Eg.
- ◇ **Sethi I.**
- ◇ **Ramesse II.**

Seti I charging the Libyans in his chariot brandishing a sickle sword

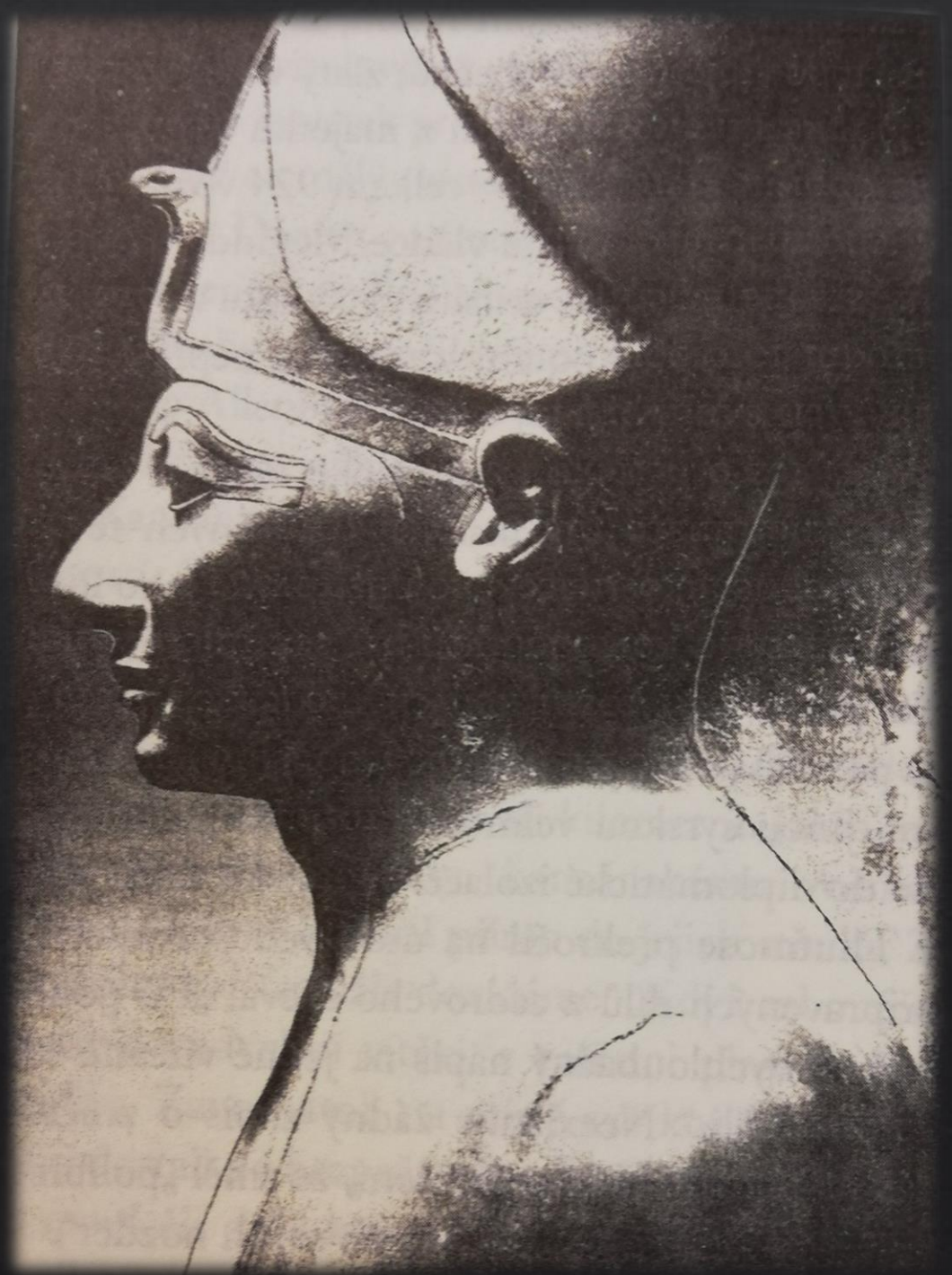

Map 1.1. The Ancient Near East.

THUTMOSE III.

- ◆ Hatšepsut
- ◆ 1479-1425 BC
- ◆ Vrchol říše v oblasti území a financí

bitva o Megiddo

- ◇ Egypt dominantní postavení
 - ◇ okupace Sýrie, Palestiny
 - ◇ vládli princové pod egyptskou suverenitou
- ◇ 1479 či 1458 př. Kr. bitva
- ◇ Armagedon
- ◇ První zazn. bitva, kde vojsko plnilo taktický plán
- ◇ faraon **Thutmose III.** (1490-1436 př. Kr.) – snaha skoncovat s rostoucími problémy v Syropalestině a podpořit celistvost hranic na SV
- ◇ vládce kadešského království uchwátit město Megiddo v Palestině na S úpatí hory Karmel
 - ◇ ovládnutí komunikací spojujících Eg. a Mez.
 - ◇ Klíč k obchodu a při cestě do Asie
- ◇ velmi rychlá reakce Thutmose – za 9 dní do Gazy
- ◇ u Aruny (blízko M) svolal generály

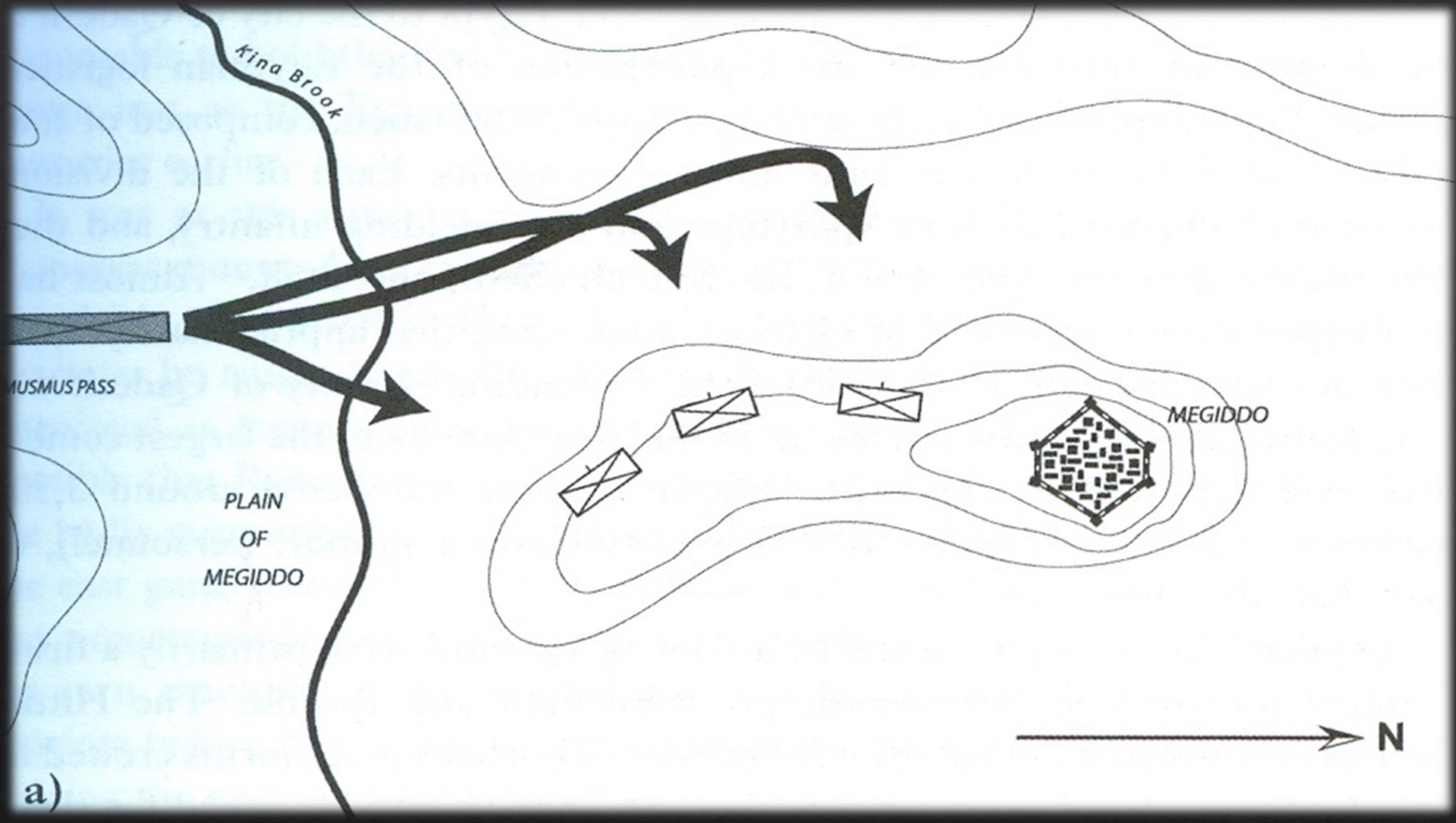
porada před bitvou

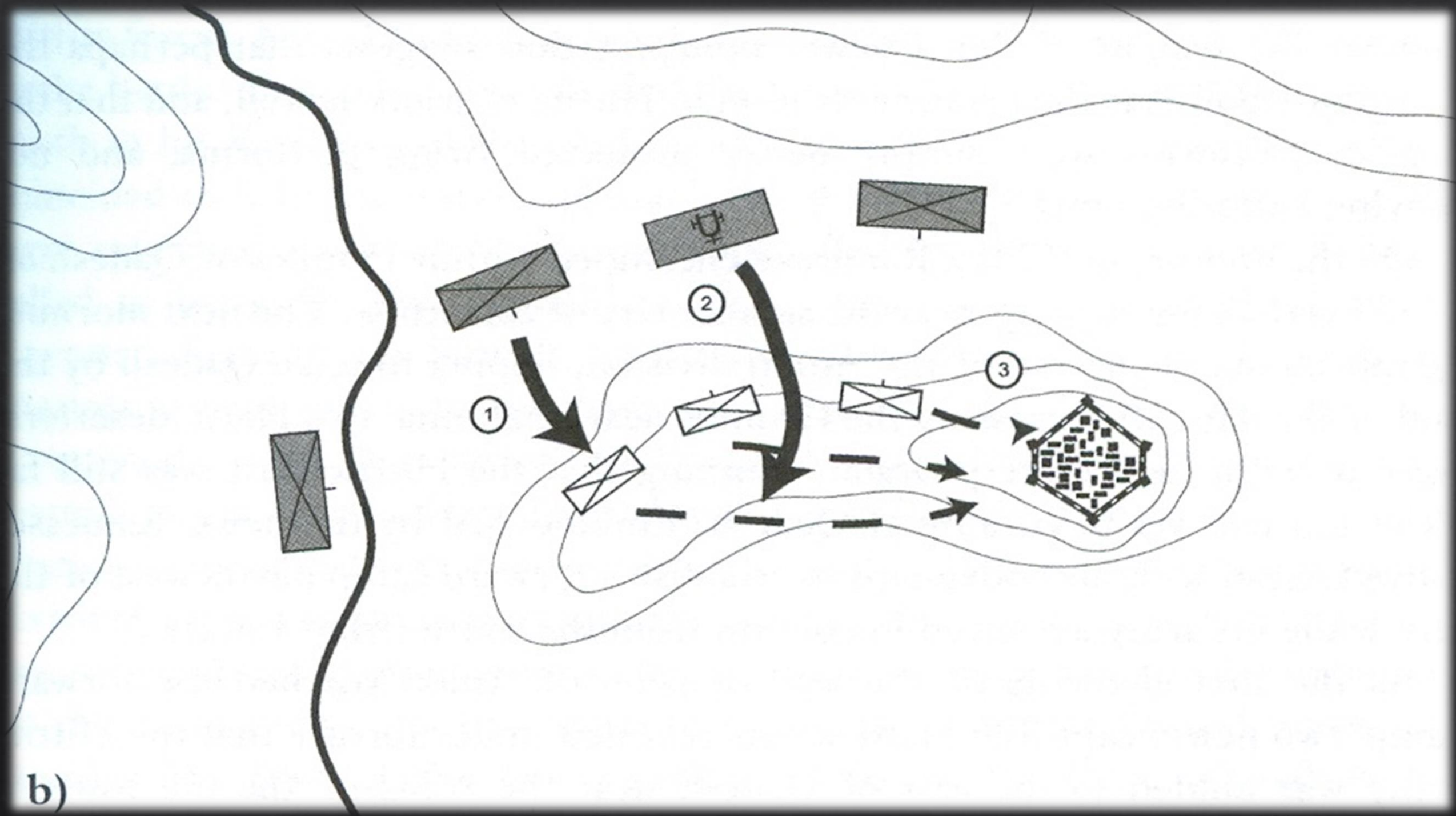
- ◇ 1. cesta skrz Musmus Pass přímo k Megiddu
- ◇ 2. cesta S (méně obtížná)
- ◇ 3. cesta J (méně obtížná)

- ◇ **radý:** vyhnout se přímé cestě

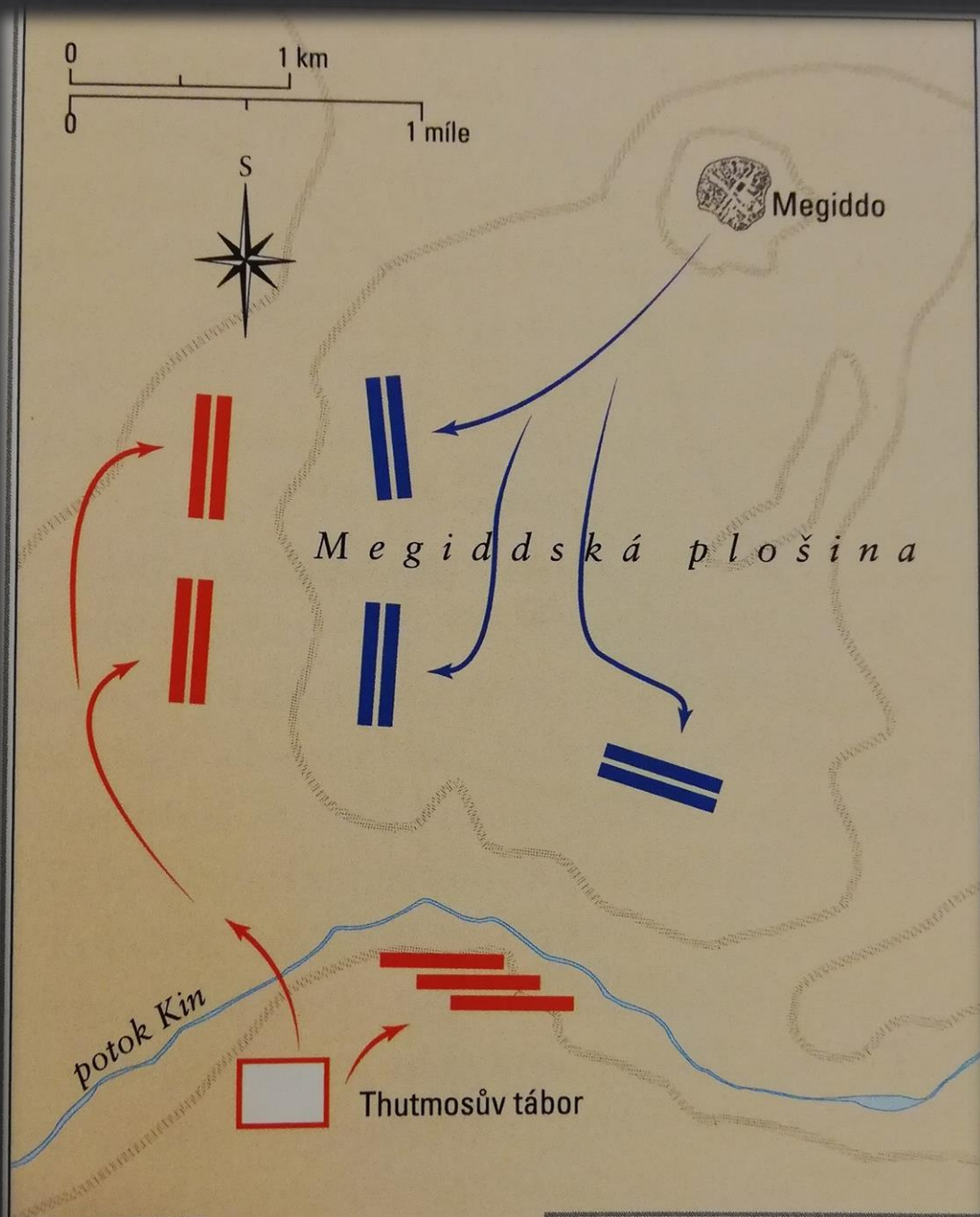
- ◇ Thutmose zvolil přímou cestu (x chyba nepřátel)

- ◇ když se T. přiblížil ke konci passu, naléhali na něj generálové, aby zastavil a čekal na zbytek kolony
- ◇ provedení obtížného manévru a rozdělení vojska na 3 oddíly:

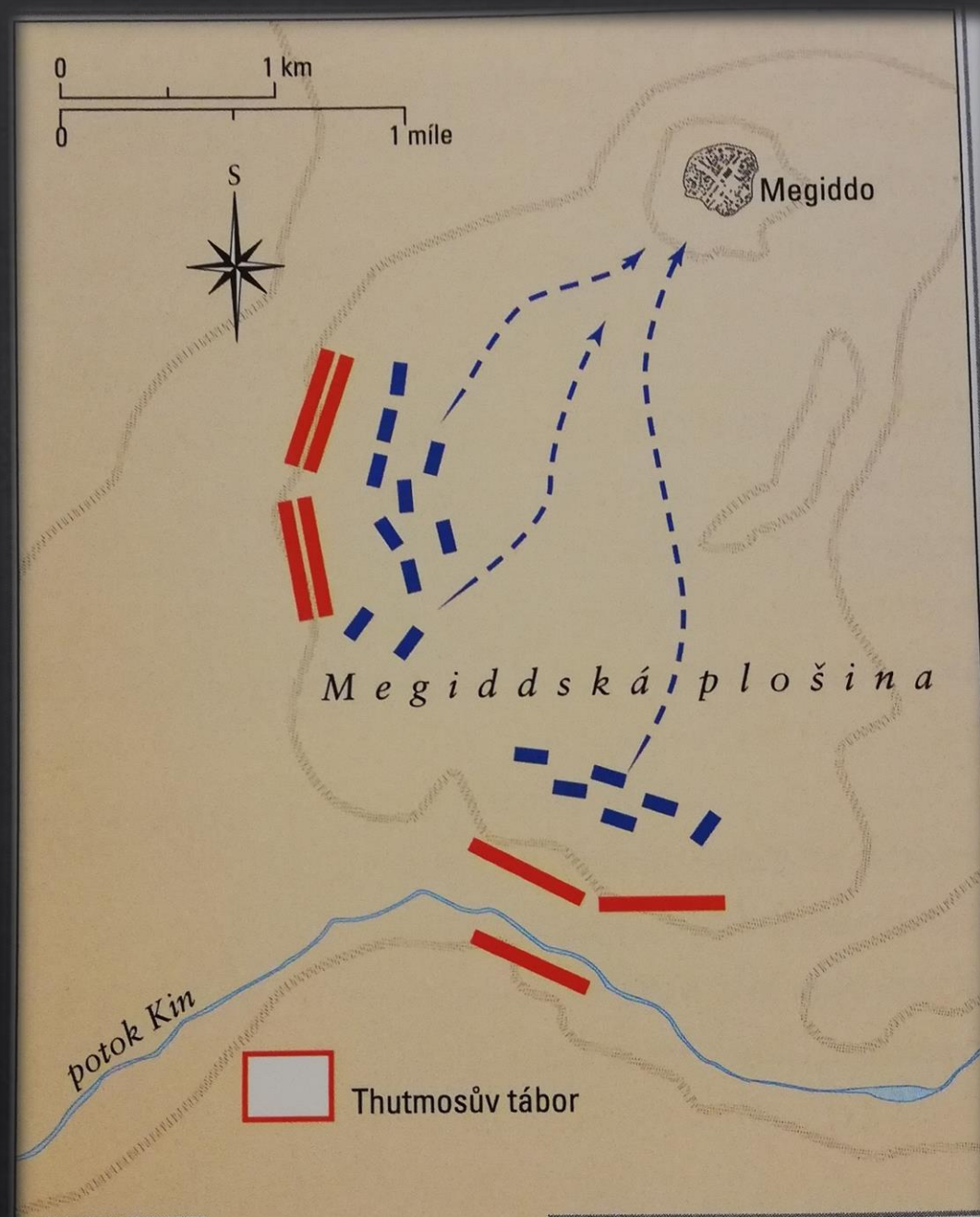

b)

První fáze

Megiddo, 1468 př. n. l.

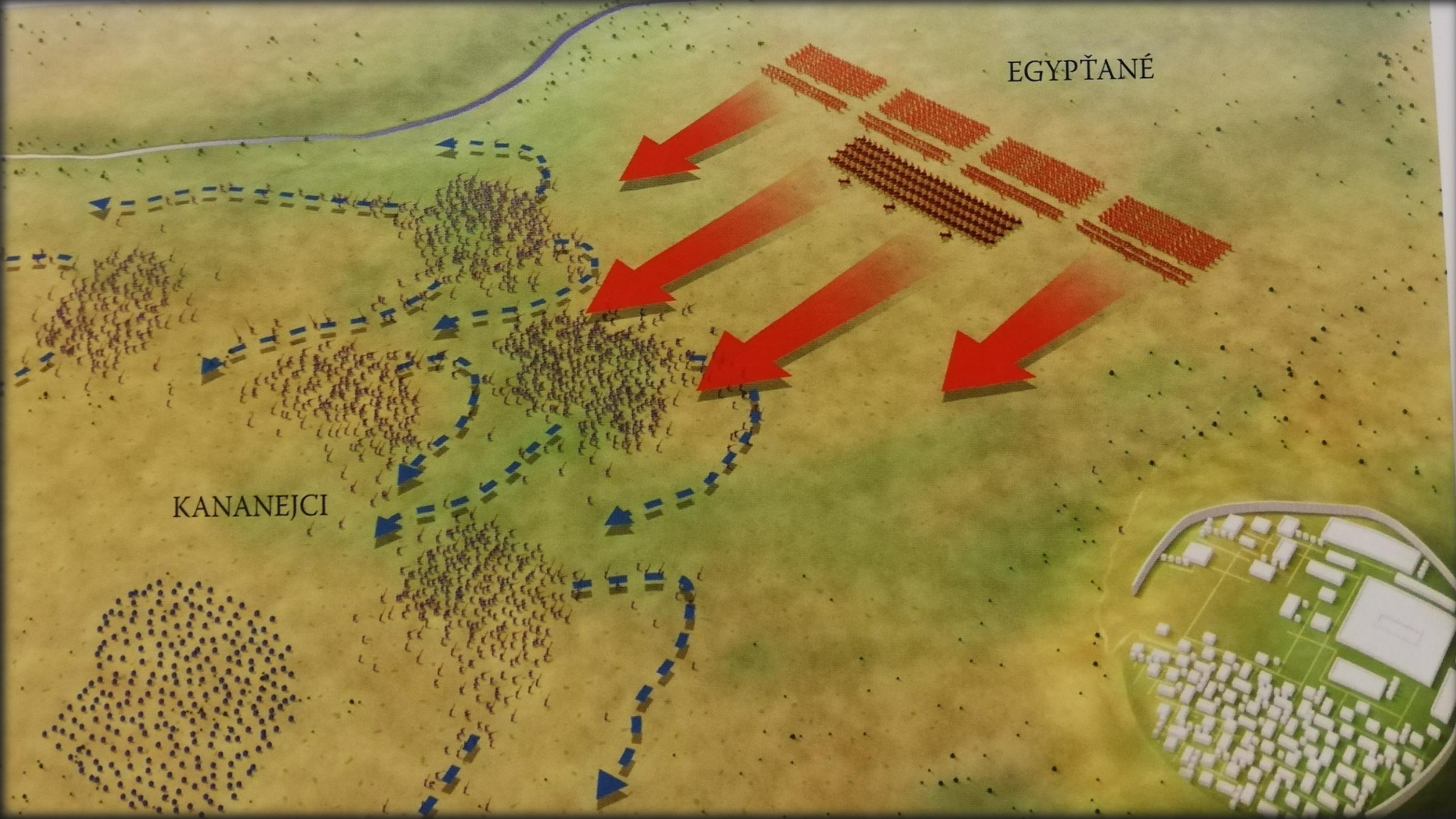

Druhá fáze

Megiddo, 1468 př. n. l.

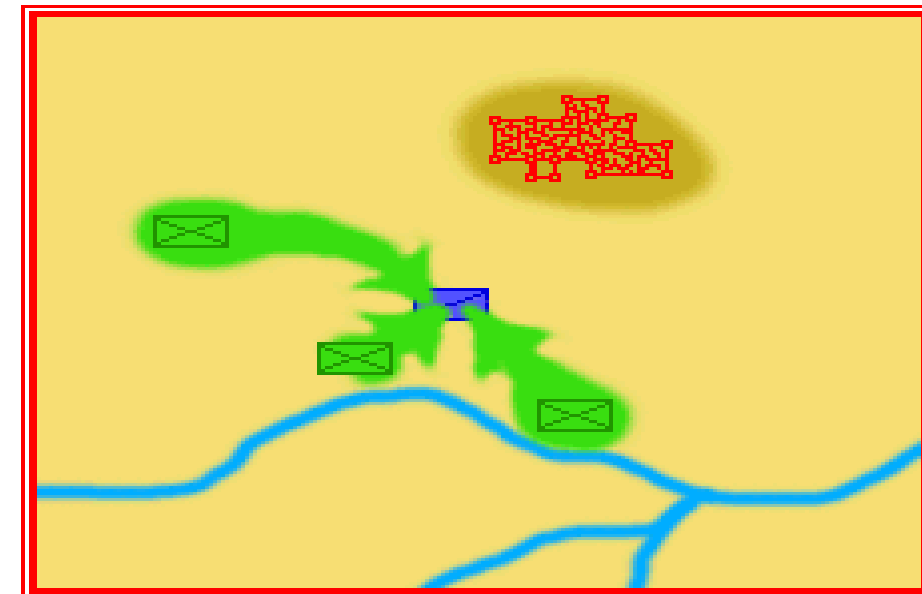
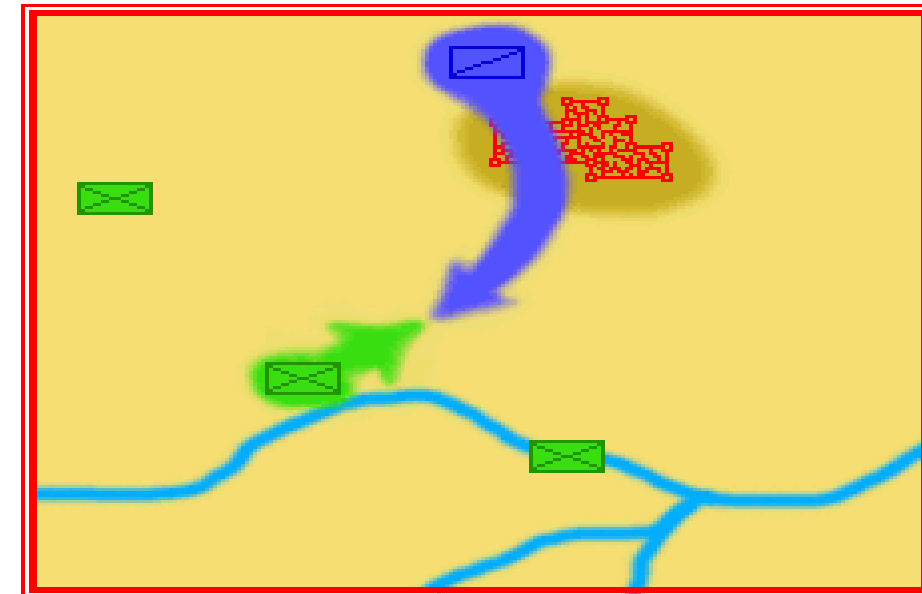
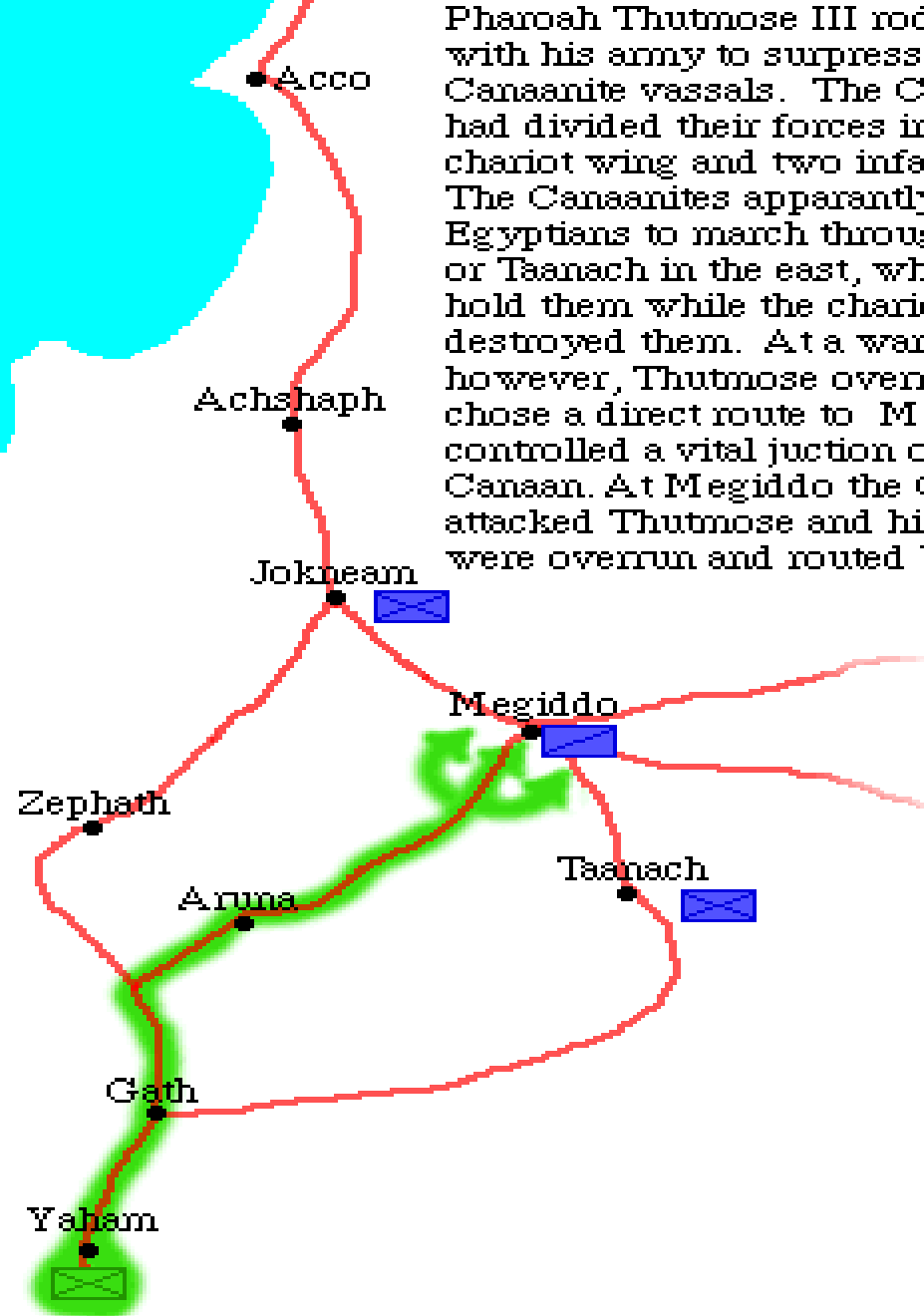
EGYPTĀNĚ

KANANEJCI

THE BATTLE OF MEGIDDO 1486 B.C.

Pharaoh Thutmose III rode north from Egypt with his army to suppress a revolt by his Canaanite vassals. The Canaanite princelings had divided their forces into three, a central chariot wing and two infantry flanking wings. The Canaanites apparently expected the Egyptians to march through Zephath in the west or Taanach in the east, where the infantry would hold them while the chariots flanked and destroyed them. At a war council in Yaham, however, Thutmose overruled his generals and chose a direct route to Megiddo, a city that controlled a vital junction of routes through Canaan. At Megiddo the Canaanite Chariots attacked Thutmose and his central wing, and were overrun and routed by the flanking wings.

340 živých zajatců a 83 utatých rukou; 2 041 koní, 191 hříbat, 6 plemenných hřebců a ... hřebečků; zlatý vůz náležející nepříteli; skvostný vůz vykládaný zlatem z majetku vládce Megidda ... a 892 vozů jeho bídné armády – celkem 924 vozů; skvostná drátěná košile z bronzu z majetku vládce Megidda a 200 drátěných košil náležejících jeho bídné armádě; 502 luků a 7 dřevěných stanových tyčí se stříbrnými potahy z majetku nepřítele.

Thutmose III. – následná tažení

- ◇ 1. tažení do Sýrie
 - ◇ Asi 1460 BC
 - ◇ Dobyť řady měst

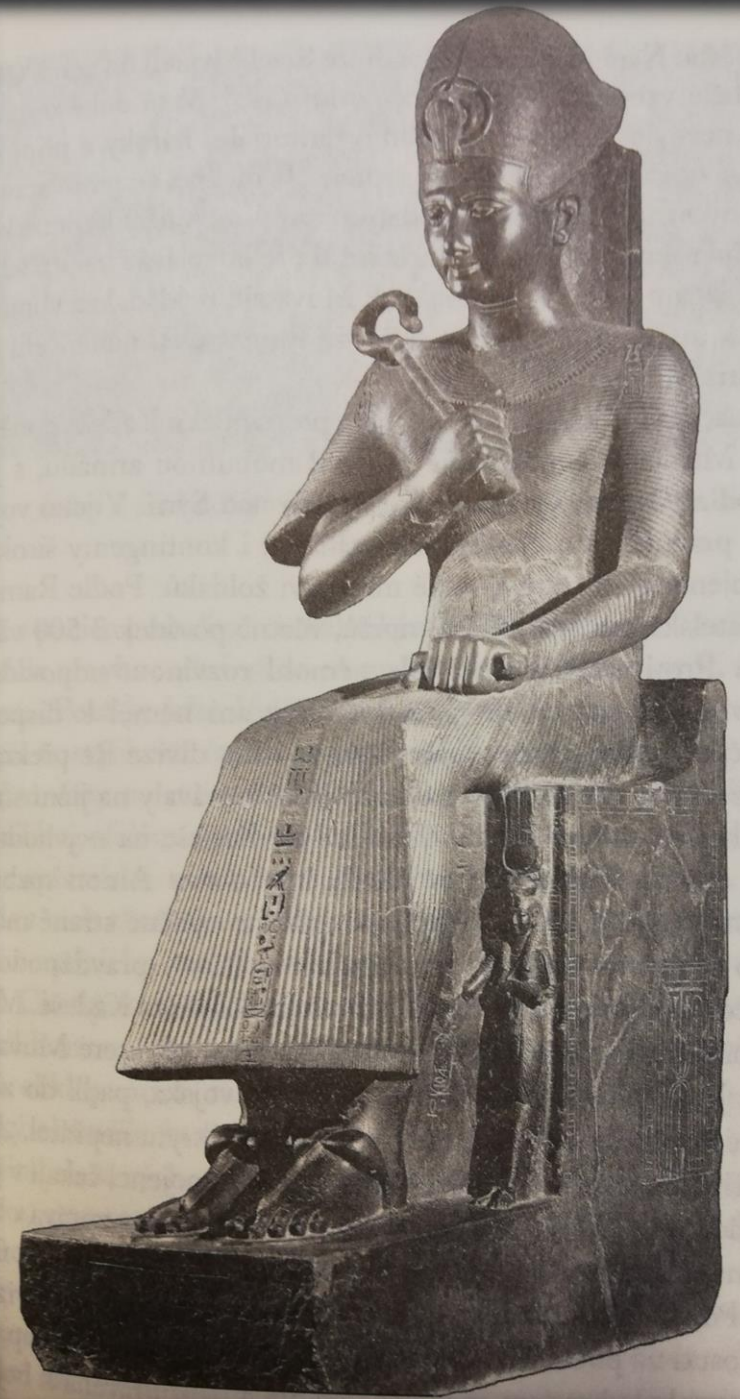
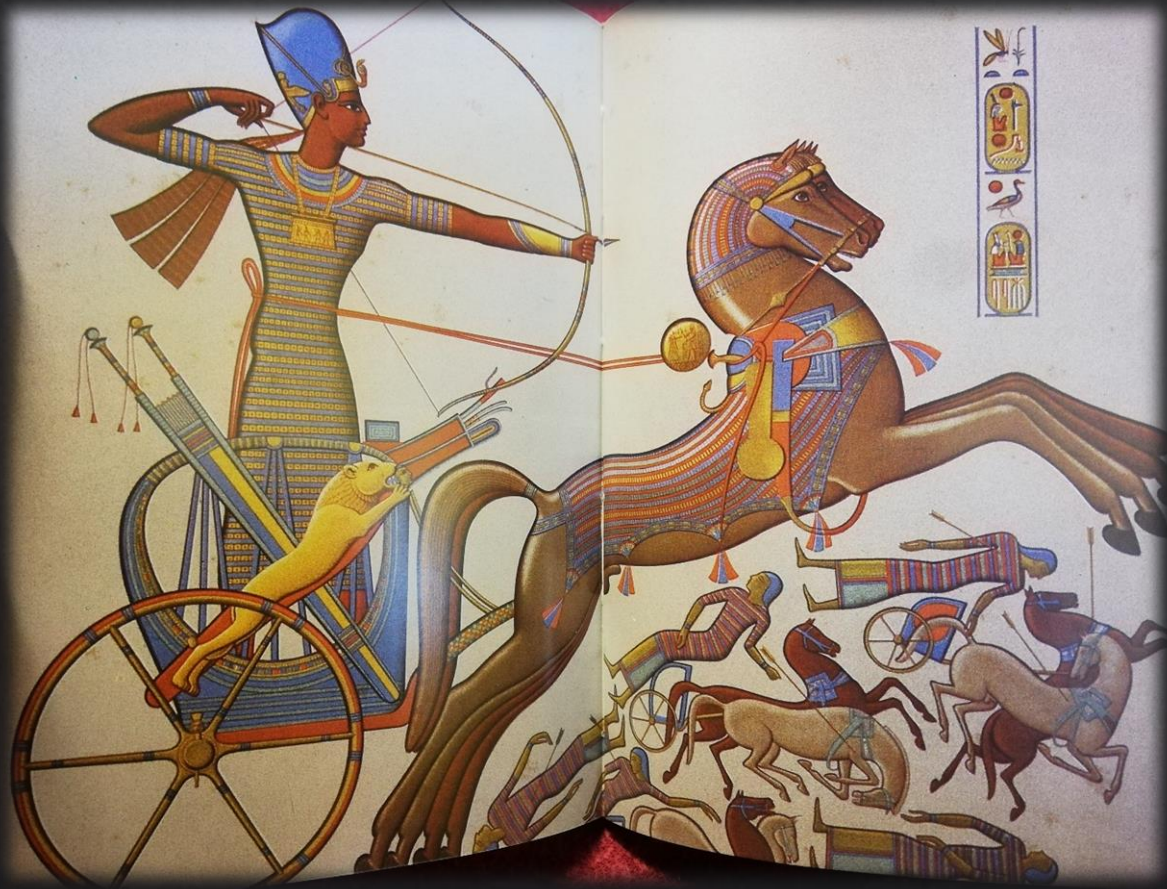
- ◇ 2. tažení proti Mitanni
 - ◇ Asi 1458 BC
 - ◇ Maskováno jako další tažení do Sýrie
 - ◇ Překvapení, úspěch

úpadek a oslabení, útoky

- ◇ Cca od 2. pol. 15. stol. BC po asi 150 let útoky Aramejců a Chetitů – oslabení
 - ◇ vl. př. Amenhotep IV., Tutanchamon
- ◇ Haremheb, Ramesse I.
- ◇ Nejen vojenský úpadek ukončen zejm. Ramessem II. (XIX. Dyn.)

RAMESSE II.

- ◆ 1279-1213 BC
- ◆ Další vrchol

bitva u Kadeše

- ◇ opět problémy na S hranici (200 let od bitvy)
- ◇ Ramesse II. (1279-1213 př. Kr.) – expanze Chetitů
- ◇ snaha ukončit chetitské vměšování do eg. sféry vlivu v Sýrii
- ◇ cíl – město Kadeš na řece Orontes a svedení bitvy, 1274 BC
- ◇ Pochod 1 měsíc ke Kadeši
- ◇ 9.5. Ramesse tábor 15 mil. od Kadeše na kopci (městečko Shabtuna)

síly

◇ EGYPT

◇ Ramesse II.

◇ 4 divize po 5k mužích

◇ každá měla vozy, lučištníky, kopiníky a sekerníky

◇ **divize:** Amon, Ra, Sutech, Ptah.

◇ snad 5k vozů

◇ CHETITÉ

◇ Muwatallis II.

◇ 18-19k mužů

◇ asi 3500 vozů

chetitský vs. egyptský válečný vůz

CHETITSKÝ VÁLEČNÝ VŮZ

Chetitský válečný vůz již byl rychlý, ale přitom dostatečně robustní, aby kromě vozky uvezl ještě dva bojovníky. Použití loukoťových kol podstatně snížilo celkovou hmotnost vozu. Mnoho let experimentů prokázalo, že umístění osy v zadní části je daleko lepší než uprostřed vozu.

díky nim mohla vést úderu na slabá místa nepřítele, unikat ze špatných situací, převážet zálohy z jednoho místa bojiště na druhé a využívat různé další výhody, které výhradně pěší armáda nemohla.

Je možné, že Chetitové byli první, kdo použil vozy v boji. Nicméně tuto koncepci brzy přijaly za svou armády Egypta, Kanánu i Mezopotámie. Válečné vozy se přestaly používat s nástupem jízdy, protože jízdní válečníci poskytovali všechny výhody vozatajstva bez všech nevýhod spojených s logistikou, udržováním provozuschopnosti vozů atd.

EGYPTSKÝ VÁLEČNÝ VŮZ

Egyptané měli vozy lehké konstrukce, které na druhé straně neposkytovaly svým posádkám téměř žádnou ochranu. Hlavní obranou byla jejich vysoká rychlost, která z nich činila nesnadné terče pro lukostřelce a zajišťovala, že ujedou z dosahu ručních zbraní nepřátelských vojáků.

AMON

RA

QADESH

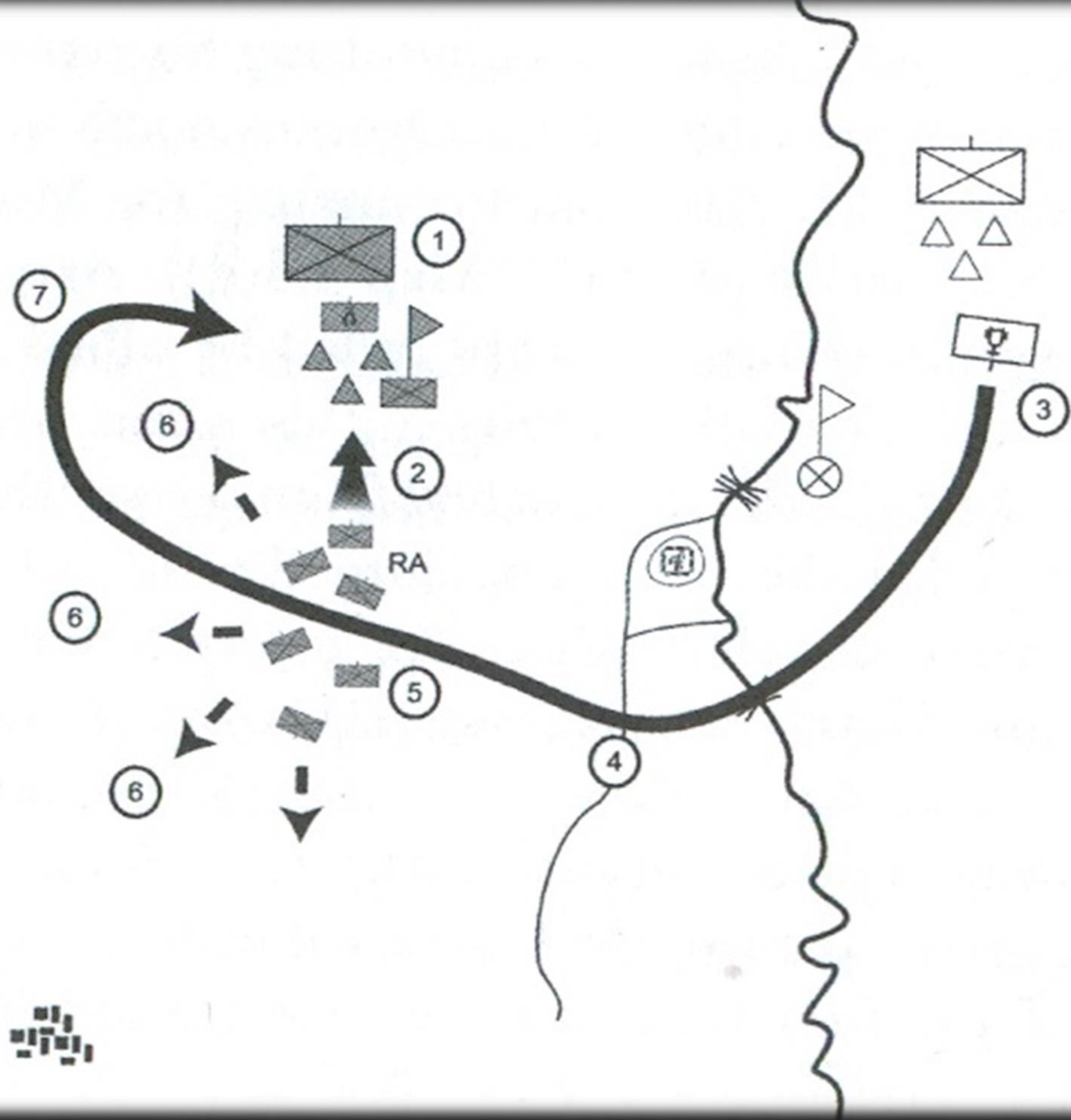
AL-MUKADIYAH

ORONTES RIVER

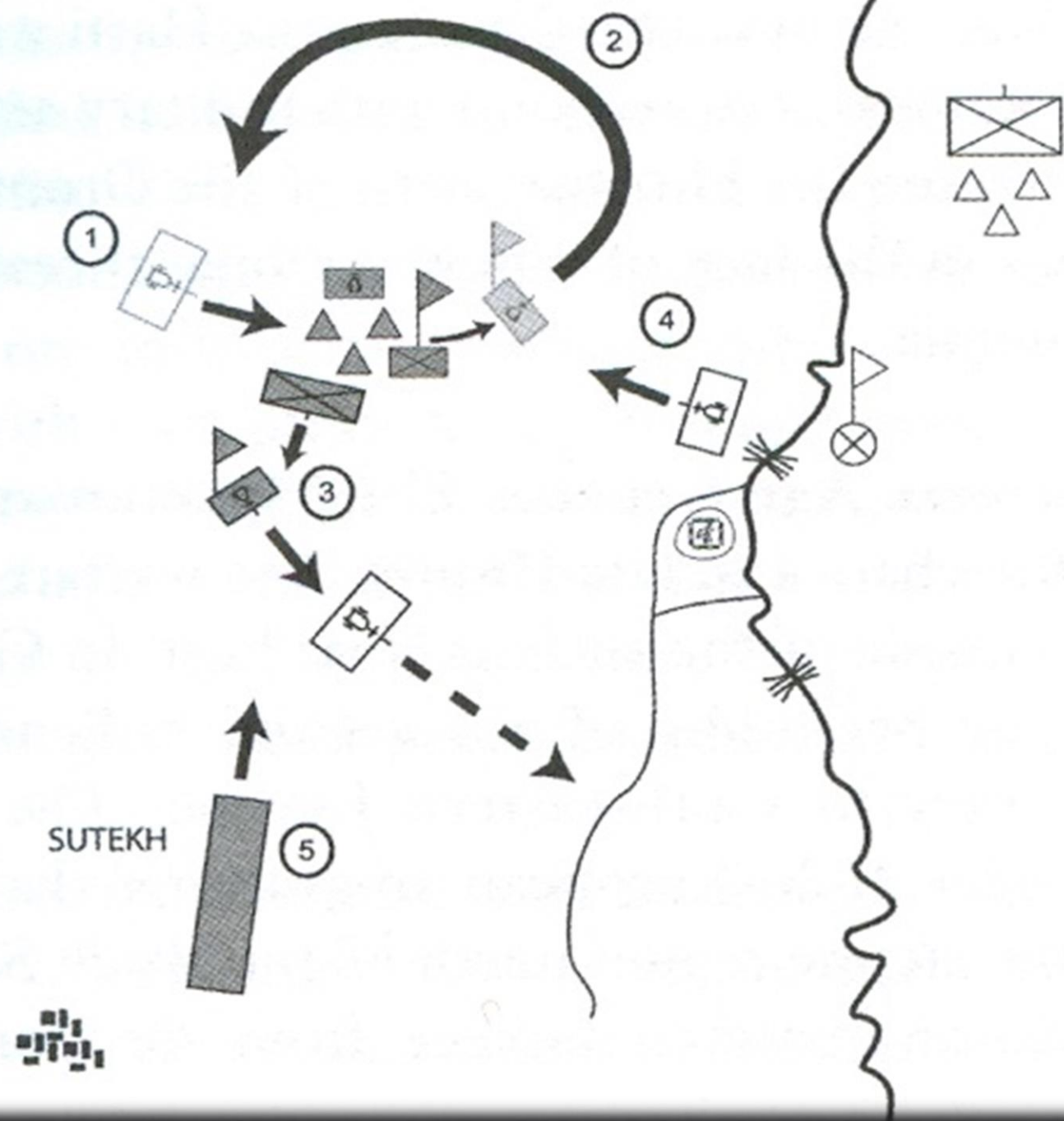

OLD QADESH

a)

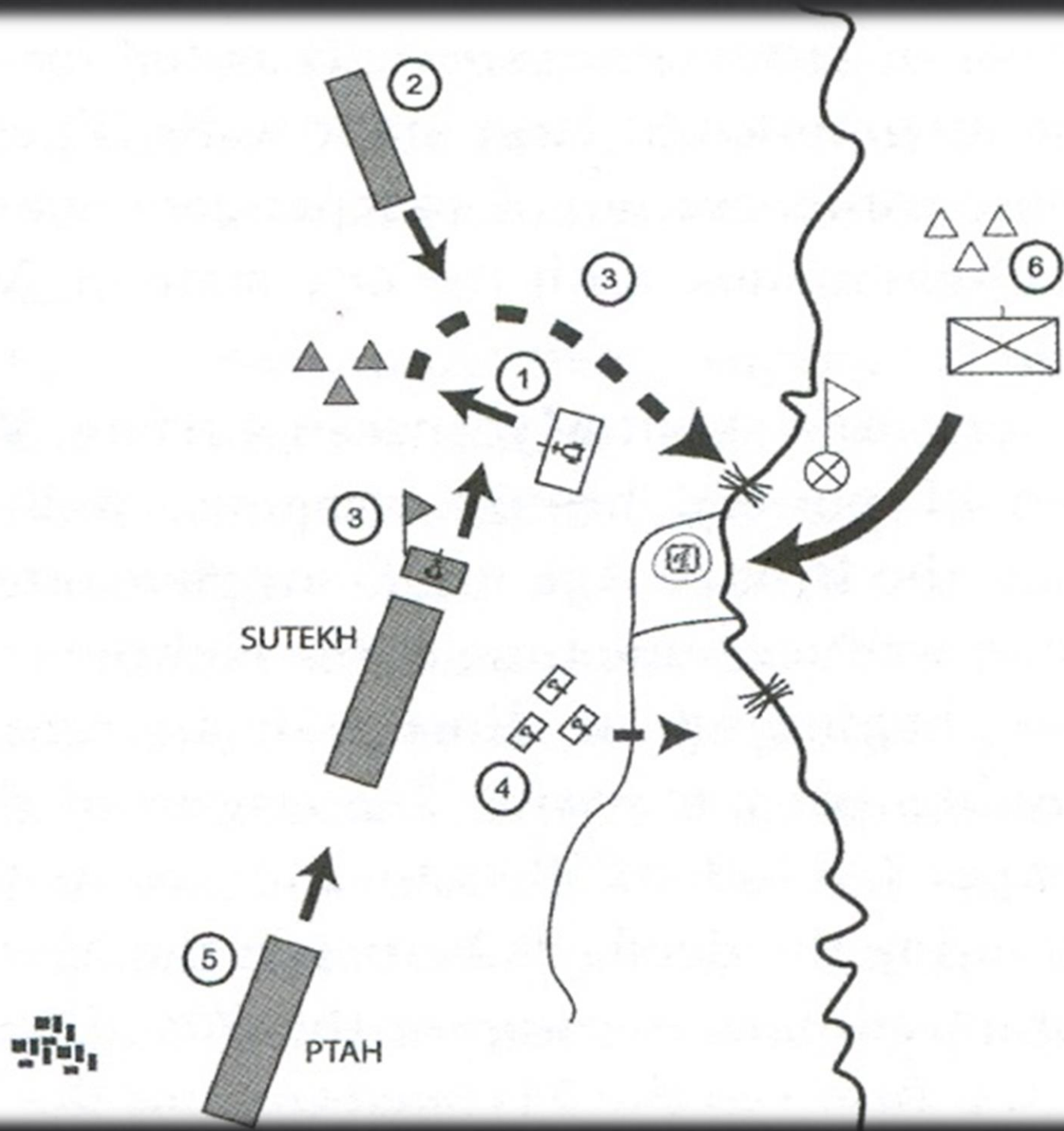

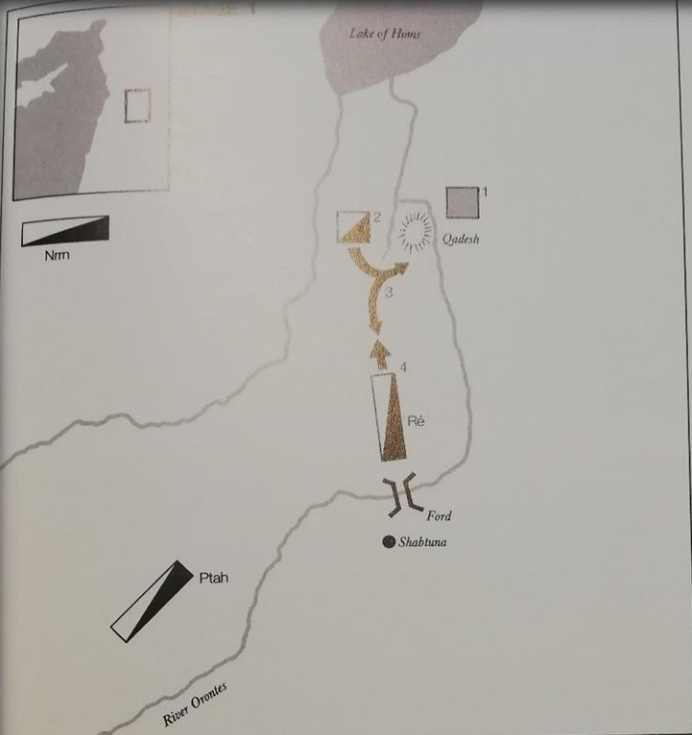
b)

c)

d)

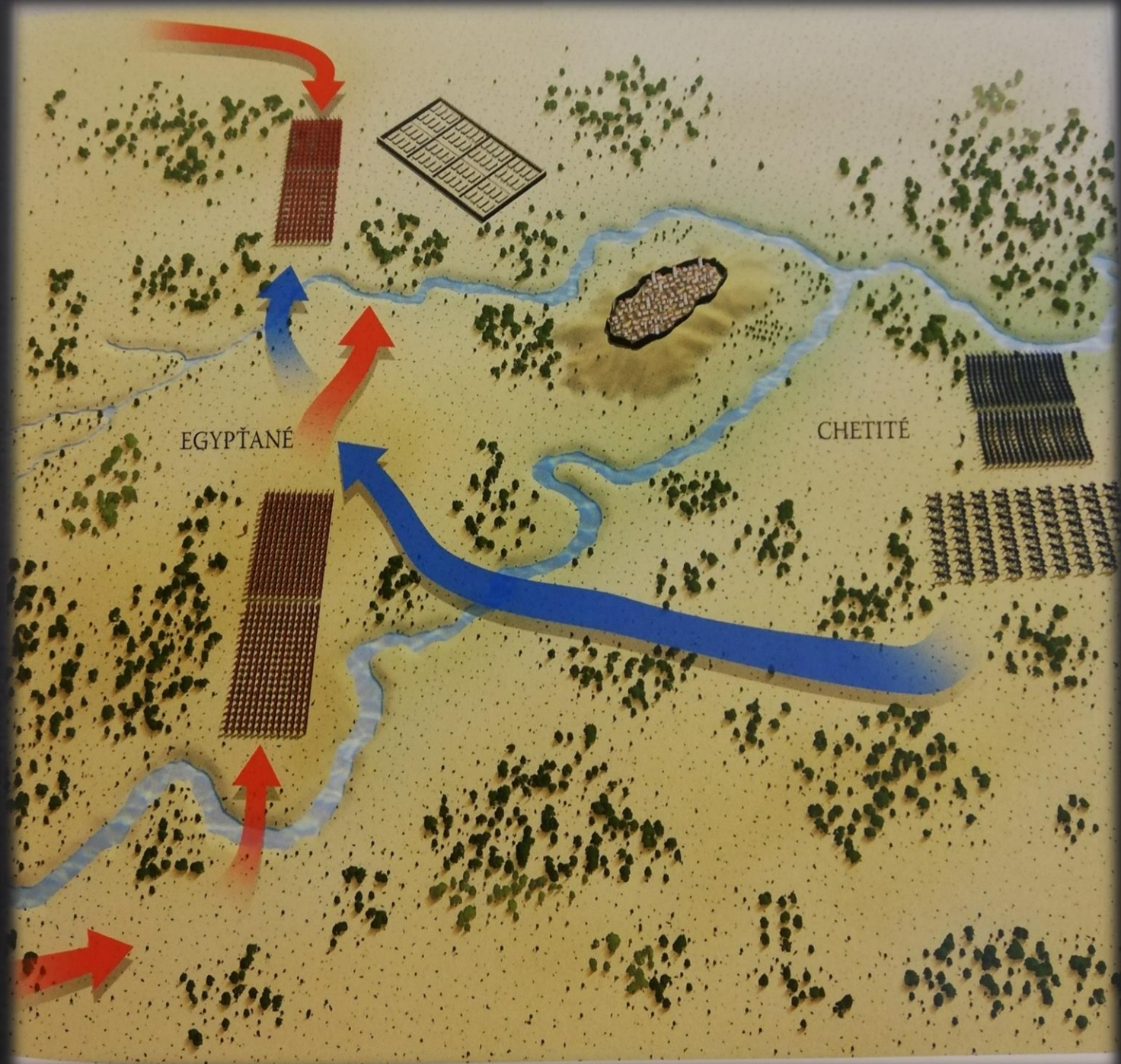
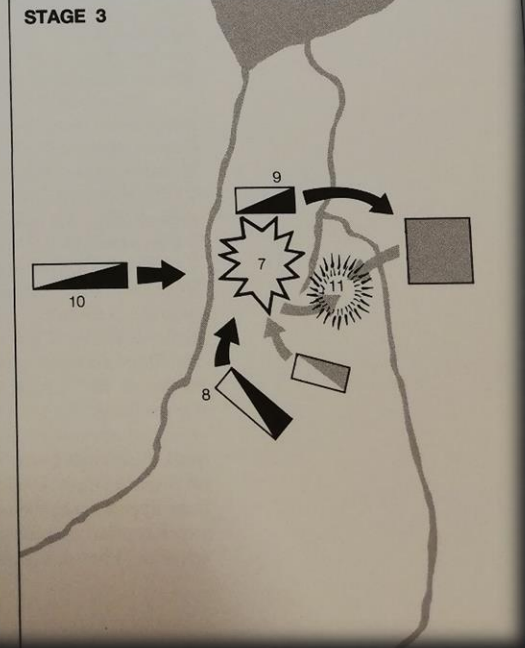
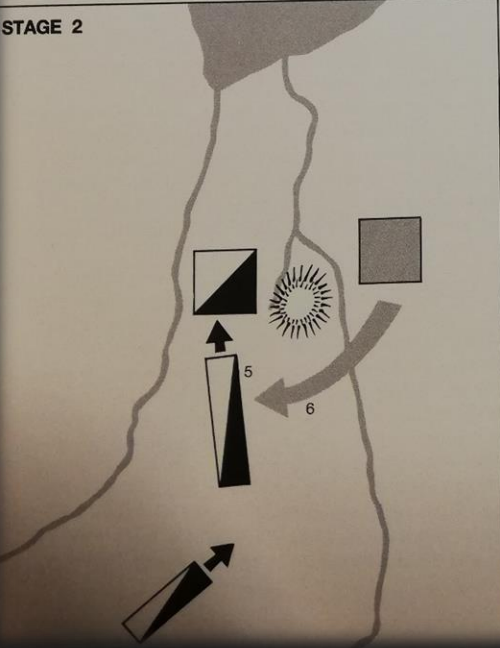

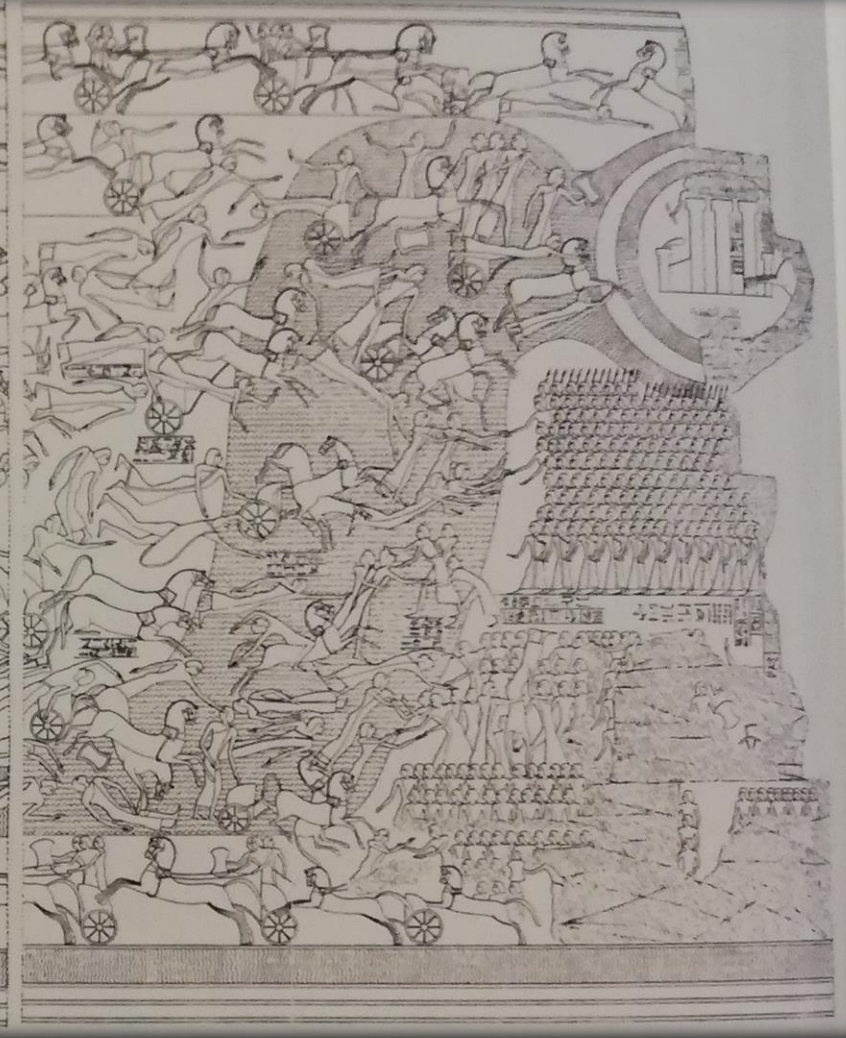
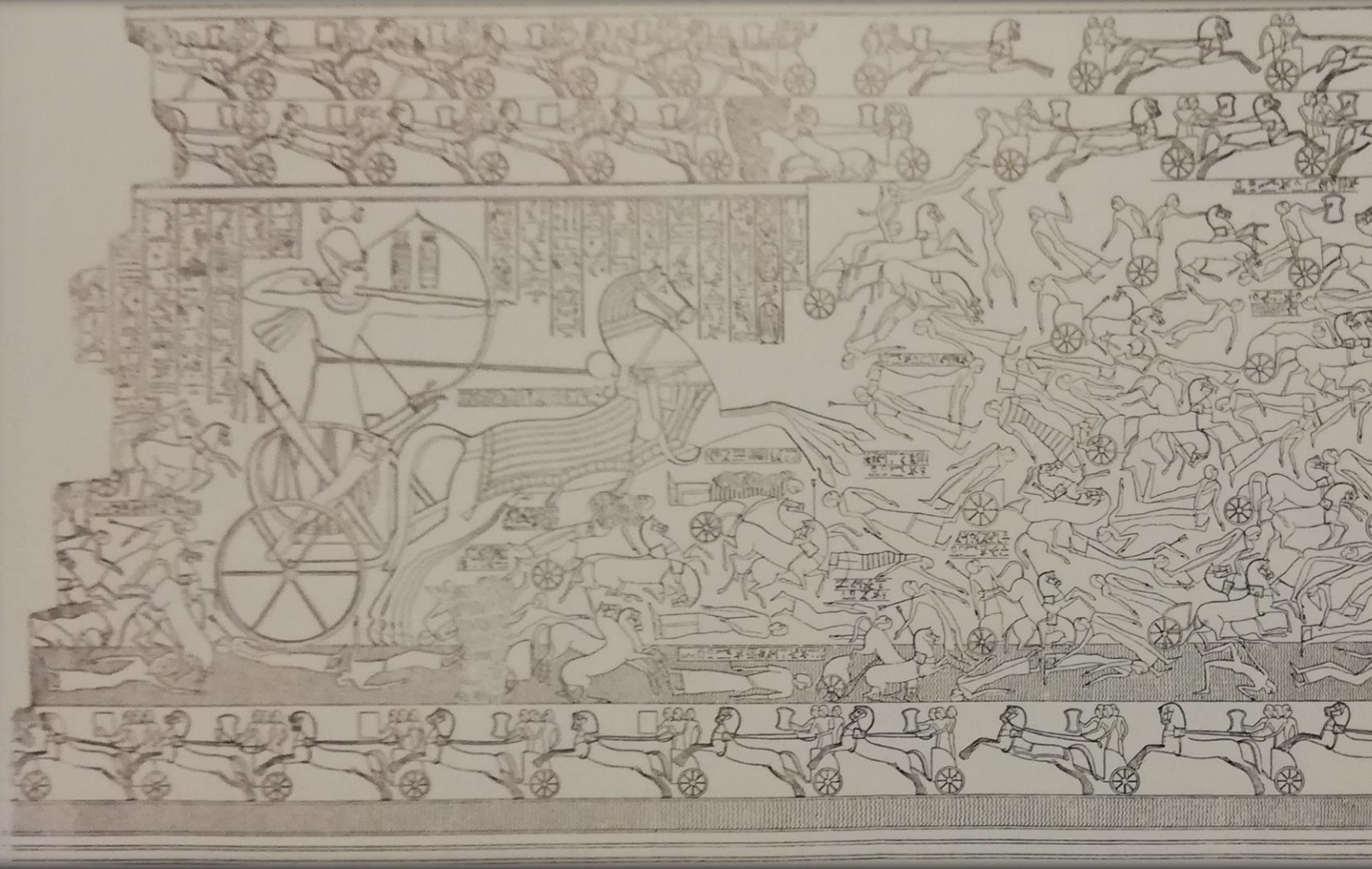

- STAGE 1**
- 1 Muwatallish, the Hittite king, waits in camp while –
 - 2 – Ramses, the Egyptian pharaoh, arrives and makes camp with the Division of Amun
 - 3 Ramses' scouts spot the Hittite camp and a message is sent to –
 - 4 – the following Division of Ré, which is ordered to hurry

- STAGE 2**
- 5 As the Division of Ré reaches the Egyptian camp –
 - 6 – 2,500 Hittite heavy chariots pounce, driving the Egyptians into a disorderly rush for safety in their camp

- STAGE 3**
- 7 The Egyptian camp becomes the scene of a mêlée as the Hittite chariots follow the Division of Ré
 - 8 The third Egyptian Division, Ptah, arrives from the south
 - 9 Ramses rallies the Division of Amun and personally leads the counter-attack
 - 10 In the nick of time an additional detachment of Egyptian chariotry arrives from the west and its charge proves decisive
 - 11 The Hittite chariotry retreats. The Hittite army withdraws within the walls of the city of Qadesh

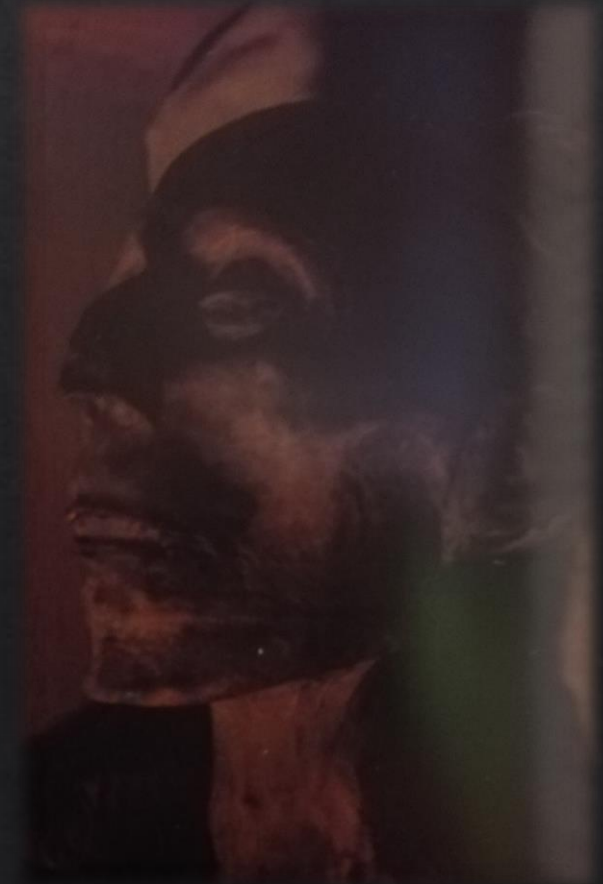
*Jeden z jízdních poslů, vyslaných k urychlení postupu divizí
Ptah a Sutech*

„STÁL JSEM PŘED NIMI JAKO
SETH VE SVÉ VELIKOSTI.
VIDĚL JSEM MASU VOZŮ,
V JEJICHŽ STŘEDU JSEM BYL,
JAK JE DRTÍ POD KOPYTY
SVÝCH KONÍ.“

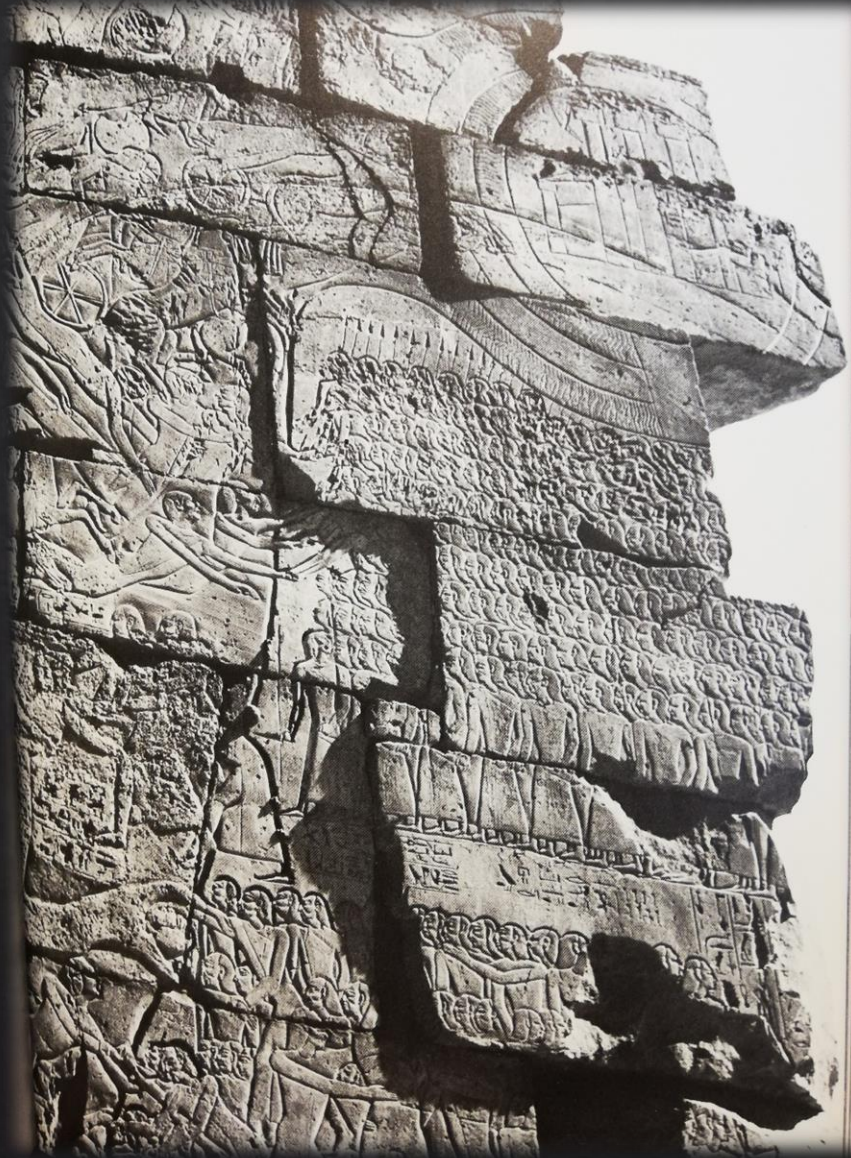
RAMSES II. O BITVĚ U KADÉŠE

epilog

- ◇ Poprvé použit křídelní útok, první zazn. Bitva s masovým nasazení vál. vozů
- ◇ Chetitě – ztráta asi 1000 vozů (ze 3k), ale = obrovské finanční ztráty, pěchota stále kompletní
 - ◇ bez podpory vozů ...
 - ◇ = opevnění Chetitů v Kadeshi
 - ◇ Ramesse neměl pracovní sílu ani stroje na obléhání
 - ◇ po několika dnech návrat
- ◇ bitva skončila na mrtvém bodě
- ◇ hl. Ramessův cíl (vyhnat Chetity) nesplněn
- ◇ Další tažení:
 - ◇ Př. Dapur 1269 BC, znovudobytí odpadlého kanaanského města
- ◇ Assýrie
- ◇ *citace: Počátek vítězství Krále Horního a Dolního Egypta od s. 26 ...*

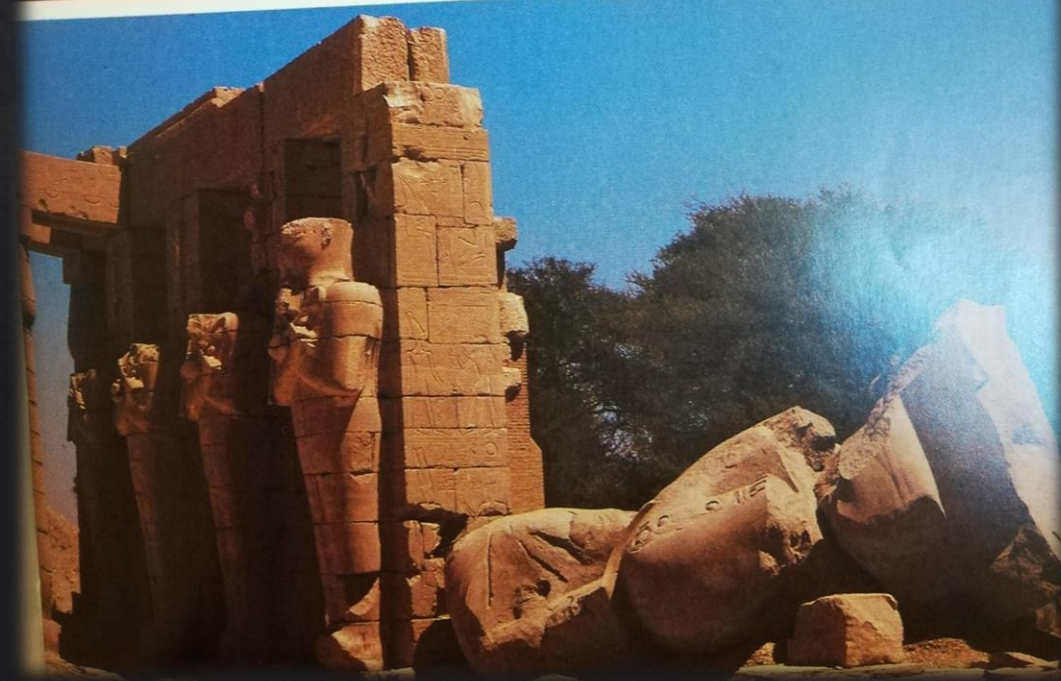
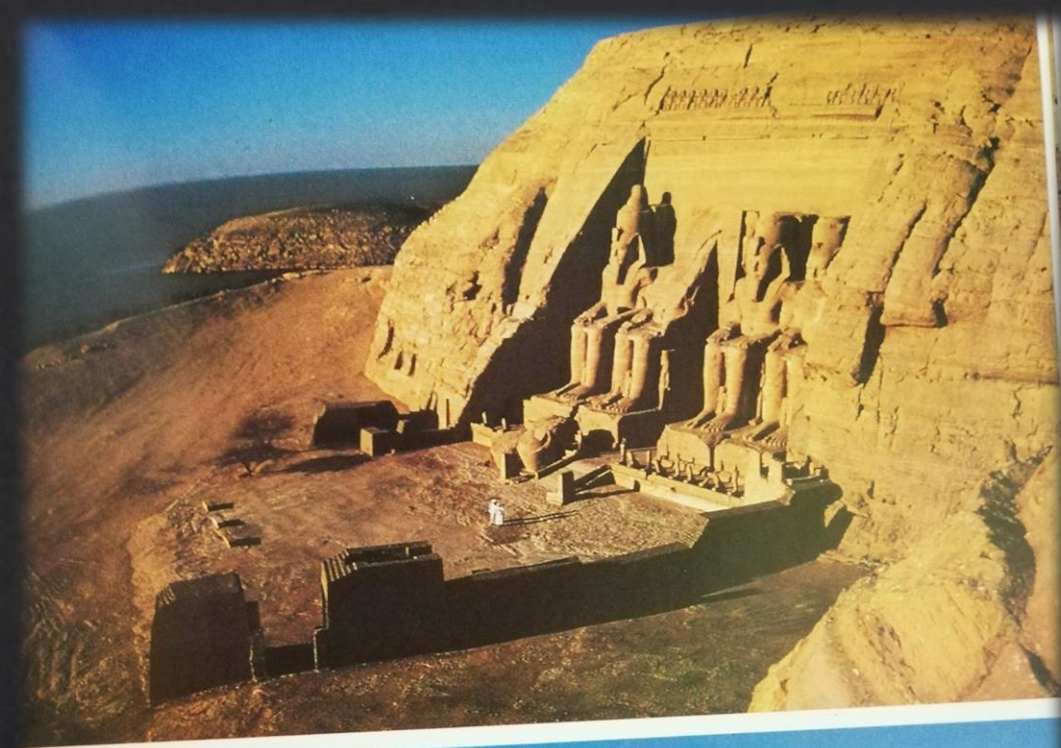
Ramesseum, Οσυμανδύας

OZYMANDIAS of EGYPT

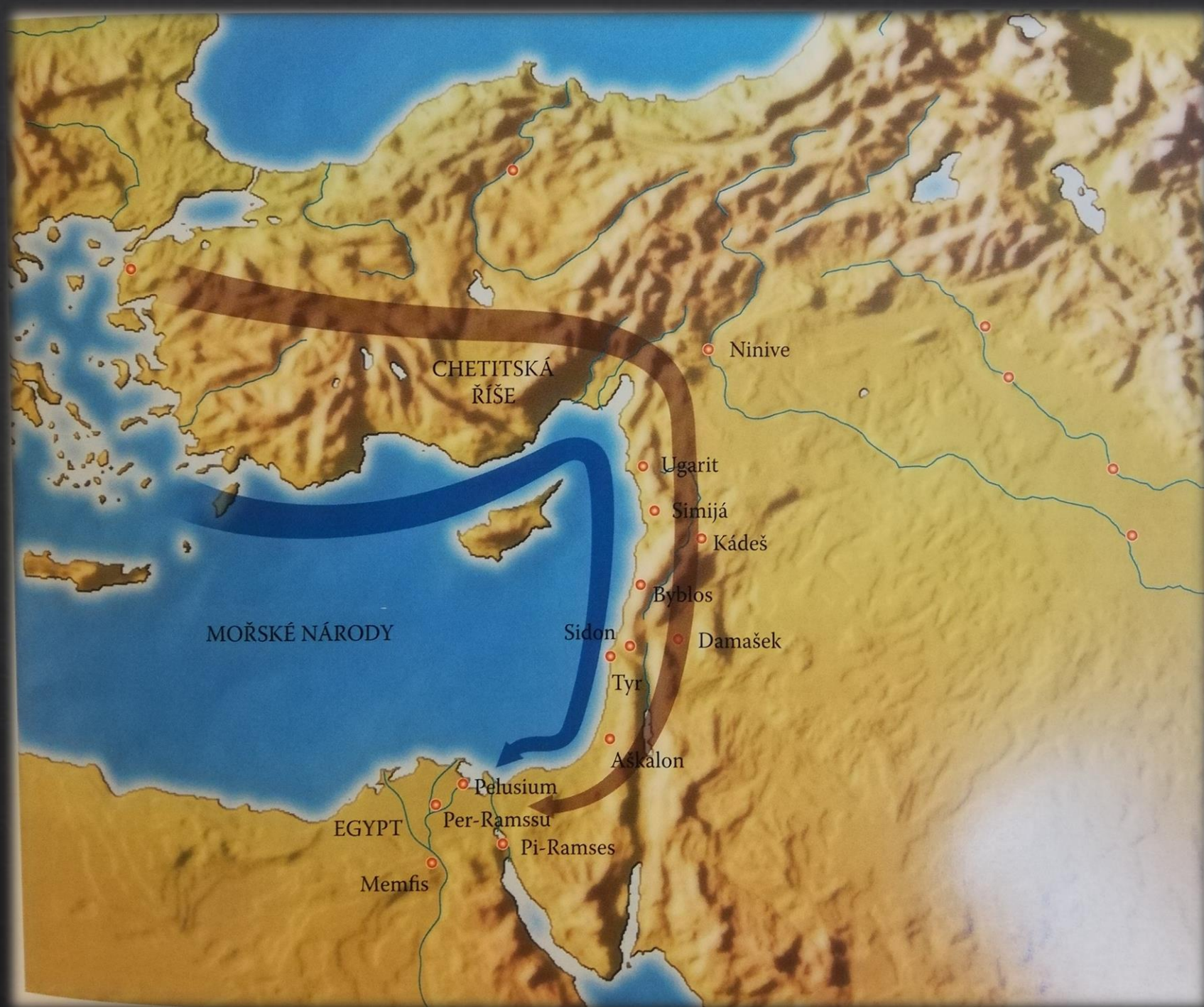
*I met a traveller from an antique land
Who said:—Two vast and trunkless legs of stone
Stand in the desert. Near them on the sand,
Half sunk, a shatter'd visage lies, whose frown
And wrinkled lip and sneer of cold command
Tell that its sculptor well those passions read
Which yet survive, stamp'd on these lifeless things,
The hand that mock'd them and the heart that fed.*

*And on the pedestal these words appear:
"My name is Ozymandias, king of kings:
Look on my works, ye mighty, and despair!"
Nothing beside remains: round the decay
Of that colossal wreck, boundless and bare,
The lone and level sands stretch far away.*

RAMESSE III: Invaze Mořských národů

- ◇ Asi od 1179 BC (Ramesse III.) – střet u Džahy
 - ◇ Eg. vítězí – MN se obrací k nilské deltě
 - ◇ Zbudování (snad na světě prvního) válečného loďstva
 - ◇ eg. flota MN odráží – útoky při přistání ze zálohy, lučišt. na břehu, po vylodění obklíčení, zmasakrování
 - ◇ Ubr. se i druhé invazi, protiútoky na državy MN
- ◇ Oslabení, uvolnění pozic pro nové říše (př. Novoasyrská, Novochetitská, ...)

CHETITSKÁ
ŘÍŠE

MOŘSKÉ NÁRODY

EGYPT

Ninive

Ugarit

Simijá

Kádeš

Byblos

Damašek

Sidon

Tyr

Aškalon

Pelusium

Per-Ramssu

Pi-Ramses

Memfis

Archers and spearmen of Ramesses III's army going into action

The naval victory of Ramesses III over the Sea Peoples, here Philistines with their feathered or possibly leather head-dresses

epilog

- ◊ Od 525 BC dobývání od Persie
- ◊ Megás Alexandros
- ◊ Ptolemaiovci
- ◊ Římané